

Západočeská univerzita v Plzni

**FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE**

HISTORIE PRÁCHEŇSKA **DIDAKTICKÁ APLIKACE VE VLASTIVĚDĚ NA 1. STUPNI ZŠ**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Romana Jedličková
Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: PaedDr. Helena Východská
Plzeň, 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni dne.....

.....
vlastnoruční podpis

Na tomto místě bych také chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce PaedDr. Heleně Východské za její cenné rady, tolerantní přístup a trpělivost při zpracování této diplomové práce.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Romana JEDLIČKOVÁ
Osobní číslo: P08M0039K
Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základních škol
Název tématu: Historie Prácheňska - Didaktická aplikace ve vlastivědě na 1.stupni ZŠ
Zadávající katedra: Katedra historie

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- Autorka shromáždí dostupnou literaturu a prameny k vytčenému tématu.
- Autorka zpřehlední historii Prácheňska od pravěku po současnost a to s ohledem na využití ve vyučování vlastivědy.
- Autorka vybere 3 hodnotné kulturně historické památky vybraného regionu a podá jejich podrobný popis.
- Autorka navrhne didaktické aktivity pro využití ve vlastivědě s námětem historie výše uvedených míst.

Rozsah grafických prací: Fotografie, plánky

Rozsah pracovní zprávy: 115 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

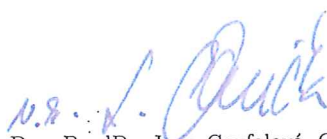
Seznam odborné literatury:

- Toufar, P.: Od Blatné tajemnou českou krajinou. Nakladatelství START Benešov, 2006, ISBN 80-86231-38-0
- Sedláček, A.: Hrady zámky a tvrze království českého. Nakladatelství ARGO Praha, 1997, ISBN 80-7203-140-6
- Fibich, O.: Prácheňský poklad. Nakladatelství Dragon Press Klatovy, 2008, ISBN 978-80-901372-3-3

Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Helena Východská
Katedra historie

Datum zadání diplomové práce: 14. června 2011

Termín odevzdání diplomové práce: 31. března 2013

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.

děkanka

Prof. PhDr. Jan Kumpěra, CSc.

vedoucí katedry

V Plzni dne 29. února 2012

OBSAH

OBSAH	6
ÚVOD	7
1 HRAD RABÍ	11
1.1 HISTORIE HRADU	14
1.2 GALERIE RODŮ PŮSOBÍCÍCH NA OBJEKTU	16
1.3 POVĚSTI	16
1.4 AKCE NA HRADĚ	22
1.5 DIDAKTICKÁ AKTIVITA	24
2 ZÁMEK CHANOVICE	48
2.1 HISTORIE ZÁMKU	49
2.2 GALERIE RODŮ PŮSOBÍCÍCH NA OBJEKTU	51
2.3 POVĚSTI	51
2.4 AKCE V ZÁMKU	52
2.5 DIDAKTICKÁ AKTIVITA	54
3 SKANZEN CHANOVICE	67
3.1 AKCE VE SKANZENU	69
3.2 DIDAKTICKÁ AKTIVITA	71
ZÁVĚR	89
SEZNAM LITERATURY	91
SUMARRY	94
SEZNAM OBRÁZKŮ	96
EVIDENČNÍ LIST	98

ÚVOD

Prácheňsko je velmi starou historickou částí české země s dlouhou a bohatou tradicí, kterou nám připomínají mnohé památky. Asi každá obec v tomto mikroregionu se pyšní nějakým zámekem, hradem, kostelem, kaplí, tvrzí a jinými památkami. Již dávno mne zaujala bohatost a různorodost dějin Prácheňska a to především vzhledem k jeho geografické poloze na jihozápadě Čech. Z etnografického hlediska se jedná o subregion etnografického regionu Pošumaví. Pojmenování získal kraj podle hradu Prácheň u Horažďovic, který byl střediskem správy kraje.

Horažďovice jsou přirozeným, historickým i perspektivním centrem, obcí s rozšířenou působností, kde jsou zastoupeny důležité instituce státní správy (Úřad práce, Finanční úřad, Katastrální úřad), regionální školství a zdravotnictví.

Každá obec buduje infrastrukturu především pro své obyvatele, ale má také zájem „zviditelnit se,“ neboť s turistickou atraktivitou a návštěvností je spojena její prosperita. Je snadno pochopitelné, že řadu regionálních problémů může lépe řešit více obcí společně a propagovat lze celý region.

Prácheňsko je, ale také zájmové sdružení právnických osob v okrese Klatovy a okrese Plzeň - jih, jeho sídlem jsou Horažďovice a jeho cílem je společná propagace regionu, podporování rozvoje místního průmyslu a řemesel a vytváření podmínek pro poskytování sociálních služeb, využití potenciálu cestovního ruchu v této oblasti a tím zajištění trvale udržitelného rozvoje, společná péče o venkovské památky. V současnosti sdružuje 37 obcí a byl založen v roce 2001.

Pod pojmem Prácheňsko je možno si představit mnoho veličin. Jsou to ale především obce sdružené v mikroregionu EU Prácheňsko: Horažďovice, Velký Bor, Svěradice, Oselce, Chanovice, Slatina, Velké Hydčice, Hejná, Hradiště, Kejnice, Nezdřev, Žichovice, Kasejovice, Břežany, Hradešice, Kovčín, Kvášňovice, Malý Bor, Maňovice, Myslív, Olšany, Pačejov, Nalžovské Hory, Budětice, Bukovník, Čimice, Dobřín, Domoraz, Dražovice, Frymburk, Nezamyslice, Nezdice na Šumavě, Podmokly, Rabí, Soběšice, Strašín a Žihobce.

Od roku 2007 je Prácheňsko členem Národní sítě zdravých měst v kategorii „mikroregiony.“ Představitelé měst a obcí Prácheňského regionu se pravidelně setkávají a vyměňují zkušenosti a informace k nejrůznějším otázkám z oblasti legislativy, veřejné správy a hospodaření obcí.

S pomocí různých získaných dotací byla vypracována „Strategie rozvoje Prácheňska,“ vydávány společné propagační materiály, bylo zřízeno a vybaveno regionální informační centrum Prácheňska, osazeny informační tabule s mapami, opraveny drobné památky a některé komunikace. Měly společné zastoupení na veletrzích cestovního ruchu, navazovaly i zahraniční kontakty. Společně odmítaly záměr zřízení úložiště jaderného odpadu u Pačejova. Obce mikroregionu Prácheňsko podpořily i regionální projekt - stavby rozhledny na vrchu Chlum v Chanovicích. Tato stavbička má od svého vzniku ve vínku slogan „Prácheňsko jako na dlani.“

Význam regionální historie je velký, děti by měly znát historické místa, osobnosti a zajímavosti v místě ve kterém žijí. Cílem této diplomové práce je poskytnout učitelům vlastivědy na 1. stupni ZŠ metodický návod k didaktickým aktivitám, který prostřednictvím vybraných historických objektů seznámí děti s minulostí tohoto kraje a s významnými událostmi a osobnostmi, které ovlivnily jeho vývoj. Touto prací jsem chtěla rozvíjet u žáků kladný vztah k historickým památkám.

Při výběru zajímavých historických památek vyskytující se v této lokalitě jsem se zaměřila na hrad Rabí, zámek Chanovice a v jeho blízkosti vybudovaný skanzen, které by mohly cílovou věkovou skupinu dětí nějak oslovit. Zvolila jsem objekty zajímavé z hlediska architektonického i historického - dějiště událostí, které se nějak významně zapsaly do historie tohoto kraje.

Práci jsem rozčlenila do tří kapitol, které jsem pojmenovala jako jméno hradu, zámku a skanzenu, na které je práce zaměřena.

V první části kapitoly je stručně popsána poloha místa, současný technický stav, původní architektonické provedení, majitel objektu, názvy přenesených lidových staveb a další zajímavosti.

V podkapitole s názvem Historie jsou shrnuty historické události, které měly dopad na vývoj památky a jejího okolí. Zachycuje příslušníky šlechtických rodů v rolích majitelů panství a jejich působení v kraji.

Další podkapitola má název Didaktická aktivita. Předpokladem pro její plnění je návštěva hradu, zámku a skanzenu. Jejich návštěvu můžeme naplánovat jako školní výlet, exkurzi nebo vycházku, v jejichž rámci je možné jednotlivé druhy činností realizovat přímo na místě.

V každé kapitole se snažím vytvořit didaktický materiál historicky zábavnou formou, pro účely výuky na 1. stupni ZŠ. Ráda bych vzbudila zájem dětí o návštěvu těchto historických míst.

Při volbě praktických činností jsem se snažila o výběr takových aktivit, které by děti zaujaly a byly jim přístupné.

Didaktické činnosti zaměřené především na osvojení poznatků z oblasti historie se prolínají s ostatními vyučovacími předměty. U každého historického objektu je využito jiných mezipředmětových vztahů tak, aby bylo učení pro děti pestré a atraktivní. Zvolené činnosti respektují především zásadu názornosti a přiměřenosti sdělovaného obsahu. Ke vzdělávacímu cíli by měly děti dojít na základě vlastních zkušeností a poznatků. Závěr didaktické aktivity je věnován celkovému zhodnocení akce nejen ze strany učitele, ale i ze strany dětí.

Úkoly k didaktickým aktivitám byly vytvořeny v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem¹ a jsou zaměřeny na rozvíjení všech klíčových kompetencí v rámci vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, ze které naplňuje očekávané výstupy pro 1. období tematických okruhů Místo, kde žijeme a Lidé a čas. Uplatňované didaktické aktivity rovněž respektují okruhy průřezových témat. Prvním z nich je Osobnostní a sociální výchova. Z oblasti osobnostního rozvoje jsou zaměřeny především na rozvíjení schopnosti poznávání a kreativity. Sociální oblast je rozvíjena zejména v oblasti mezilidských vztahů, komunikace a kooperace.

Kromě literatury jsem hledala i další zdroje informací. Provedla jsem samozřejmě terénní výzkum. Navštívila a prozkoumala jsem objekty a jejich okolí

¹ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy> (staženo: 12.1.2013)

se zřetelem na možnosti provedení vhodných druhů didaktických aktivit a při té příležitosti jsem pořídila fotografický materiál. Na Obecním úřadě v Chanovicích, jsem získala mnoho cenných informací a materiálů k současnosti místa i regionu.

Z použité literatury jsem nejvíce čerpala z publikace Hrady, zámky a tvrze Království českého od Augusta Sedláčka, kde byl historický i architektonický popis objektů nejpodrobnější. Dále je velmi přehledně napsaná kniha Od Blatné k Otavě od Pavla Toufara. Pověsti jsem čerpala z knihy Prácheňský poklad s pověstmi krok za krokem celým Prácheňským krajem, kterou napsal Ondřej Fibich. Velice podrobně je popsán skanzen v knize Expozice lidové architektury v Chanovicích, záchranný projekt pro ohrožené objekty lidového stavitelství v terénu jihozápadních Čech, od Luboše Smolíka. Další hodnotný text, z něhož jsem čerpala, jsou Hrady, zámky a tvrze Klatovska, kterou napsal Jiří Úlovec. Ostatní díla, která jsem při své práci využila, mnohdy původní jen v detailech, v podstatě sledovala stejnou koncepci jako díla již výše zmíněná.

1 HRAD RABÍ²

Hrad Rabí je největší a nejrozsáhlejší zříceninou v České republice. Hrubostí zdíva se hradu Rabí nevyrovná žádný objekt na našem území. Zřícenina leží ve stejnojmenné vesnici Rabí asi 8 km severovýchodně od Sušice. Hrad se tyčí do výše 478³ metrů nad mořem, na vápencovém skalnatém vrchu nedaleko řeky Otavy. Středověký hrad s románskými základy hrál v minulosti Čech důležitou roli. Chránil obchodní stezku mezi městy Sušice a Horažďovice a bohatá rýžoviště zlata na řece Otavě. Kvůli tomu se hrad stával často terčem útoku. Nejstarší část hradu pochází z roku 1300, tato část pochází z tehdejší, původní tvrze. Husitský válečník Jan Žižka se ho pokusil v roce 1421⁴ dobýt dokonce dvakrát - a zaplatil za to svým druhým okem. V tomtéž století ještě proběhla rozsáhlá rekonstrukce při níž byl hrad rozšířen a bylo zesíleno i jeho opevnění. V 18. století mohutný hrad bohužel vyhořel. Částečně byl renovován ve 20. století.

V současnosti je zřícenina přístupná veřejnosti. Rozsáhlý areál má nepravidelný půdorys s orientací jih - severovýchod. Nejstarší částí hradu je stísněné jádro s mohutným donjonem na půdorysu obdélníka téměř 13 x 19 m. Vstup do donjonu byl možný v druhém patře po můstku, jehož poslední část byla padací a který byl k věži přiveden z protější věžovité stavby lichoběžníkového půdorysu, vystupující na severu z obrysu okružní hradby jádra. Druhé patro vyplňovala obytná síň. Obydlí samotného hradního pána zabíralo patro třetí. Brána do jádra se nacházela v jihovýchodním rohu jeho jinak téměř oválné okružní hradby, příchodí tak musel obejít téměř tři čtvrtiny obvodu velké věže, aby se vůbec dostal k již zmíněné vstupní lichoběžníkové stavbě. Na východě k jádru přiléhalo malé předhradí téměř trojúhelníkového tvaru. Na předhradí byla vyhloubena studna. Zřejmě koncem 14. století byla do předhradí umístěna pod

² Různé prameny uvádějí rozdílnou formu tohoto názvu, především v podobě Rabí (např....POKORNÝ, Milan. *Rabí a okolí*. vydal obecní úřad Rabí: 1994. 15 s. s. 3.; KUMPERA, Jan. *Západočeský kraj A - Z*. 1. vydání. Plzeň: Stráž, tiskařské závody, n. p., 1989. 232 s. ISBN 80-7088-005-8. s. 149.) a Rábí (např....; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. XI. díl. 3. vydání. Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6. s. 81. ; www.castles.cz (staženo: 6.1.2013)

³ KUMPERA, Jan. *Západočeský kraj A - Z*. 1. vydání. Plzeň: Stráž, tiskařské závody, n. p., 1989. 232 s. ISBN 80-7088-005-8. s. 149.

⁴ ŘEZNIČKOVÁ, Zdeňka. Mgr., *Putování Prácheňskem*. Klatovy: Typos, 2005. 28 s. s. 2.

skálu v sousedství studny nízká hospodářská budova a zároveň byl hrad rozšířen o další přehradí s dvěma hranolovými nárožními věžemi. Snad již z této doby pochází základ traktu při západní hradbě nového předhradí, zvaného později Staré pokoje.⁵ Obě předhradí byla propojena bránou v hranolové věži. Před prvním předhradím už zřejmě býval pouze příkop a val. Pro domněnku, že i prostor pozdějšího pozdně gotického předhradí byl již tehdy nějak ohrazen či opevněn, není důkazu. Přibližně v této době přečkalo Rábí téměř celé 15. století a výrazné změny doznalo až za rozsáhlé pozdně gotické přestavby na jeho sklonku a počátkem století šestnáctého. Relativně nejmenších změn doznalo jádro, kde k nim ostatně ani nebyl příliš velký prostor: obytná věž byla doplněna o malou patrovou budovu a několik velkých oken, vstupní lichoběžníková stavba dostala nové nejvyšší patro se třemi velkými arkýři a samotná brána do jádra byla začleněna do nové obdélníkové budovy přístupné pouze po rampě z kdysi nejstaršího předhradí. Celou tuto část hradu vyplnila mohutná budova tzv. Nových pokojů,⁶ která přesáhla i do prostoru prvního předhradí, kde pohltila starší hranolovou nárožní věž na východě areálu. Nové pokoje byly podsklepeny a v patře přístupném po kamenném schodišti měly dva velké sály, k jednomu z nichž se připojovala arkýřová kaple. Není sporu, že objekt Nových pokojů představoval razantní rozšíření obytného komfortu hradu na přelomu 15. a 16. století. Při západní hradbě prvního předhradí byly rozšířeny Staré pokoje, zahrnující i černou kuchyni.

Čelo předhradí zaplnila nová obdélníková budova a veliká nádrž na vodu v jejím sousedství. Snad nejmarkantnější změnu však prodělalo hradní opevnění. Při východní hradbě starého předhradí, poblíž Nových pokojů, byla zbudována bateriová věž půlkruhového půdorysu a na jihu, západě a severu obklopilo celý areál mimořádně mohutné pozdně gotické opevnění. Jeho základ tvoří několik metrů silná zeď s hrázděným ochozem na koruně, kde bylo možno postavit i děla velkých ráží. Druhá řada děl mohla být umístěna za hradbou samotnou, což dokládají v ní proražené klíčové střílny. Na jihu a západě nahrazovala tato impozantní hradba starší val a byla zde doplněna o dvě

⁵ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. XI. díl. 3. vydání. Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6. s. 83.

⁶ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. XI. díl. 3. vydání. Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6. s. 83.

dělostřelecké bašty,⁷ z nichž ta větší má polygonální tvar. Na severu a severovýchodě pak byl val zrušen a hradební zeď zde vytvářela další předhradí, uzavřené na východě obrovským torionem a k němu přiléhající mohutnou dělostřeleckou baštou. Příhrádek sám byl ještě jednou branou předělen a před ním vznikly dvě subtilní pozorovací hranolové věže.⁸ Součástí obrany vstupní části se stal i starý gotický kostel Nejsvětější trojice, nově přístupný z torionu můstkem v patře. Velmi kvalitní opevnění hradu nebylo pro svou nákladnost nikdy dokončeno, jak o tom svědčí jednak východní strana areálu, jednak slabá příčná hradba zakončující pozdně gotickou hradbu na jihojihovýchodě. Ta nebyla jistě původně zamýšlena jinak než pouze jako dočasné provizorium. Nejstarší částí gotického hradu je mohutná hranolová věž⁹ s parkánem, dále byly ještě přistavěny obytné a hospodářské budovy, dělostřelecké opevnění s baštami. Mezi další dochované části zříceniny patří konírna, kde se v současnosti také konají svatby, sklepení, vyhlídková věž¹⁰ a terasa. Na hradě Rabí též naleznete muzeum gotických a renesančních kachlů s replikou pozdně gotických kachlových kamen. Rabí je, jak už je zmíněno, nejrozsáhlejší hradní zříceninou u nás, ale v době své slávy byl také jedním z nejvyspělejších co do obrany v celé Evropě. Díky své ojedinělosti je Rabí zapsáno na seznamu národních kulturních památek.

Původní interiér hradu se nedochoval. Expozice jsou instalovány zejména v částečně rekonstruovaných prostorách tzv. Nových pokojů. Zde si může návštěvník prohlédnout i prostorná hradní sklepení.

V současné době se z hradu Rabí do dnešní doby dochovaly mohutné zříceniny, které dobře dokládají původní podobu hradu popsanou výše a které jsou stále postupně upravovány a rekonstruovány.

⁷ DURDÍK, Tomáš. SUŠICKÝ, Viktor. *Zříceniny hradů, tvrzí a zámků - Západní Čechy*. 1. vydání. Praha: Agentura Pankrác, s.r.o., 2005. 328 s. ISBN 80-86781-06-2. s. 176.

⁸ ŮLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze Klatovska*. 1. vydání. Praha 5: Libri, 2004. 275 s. ISBN 80-7277-240-6. s. 210.

⁹ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 259.

¹⁰ MENCLOVÁ, Dobroslava. *České hrady*. 2. doplněné vydání. Praha ODEON, 1976. 436 s. 01-508-76. s. 324.

1.1 Historie hradu

Kdy přesně byl hrad založen není známo. Hrad Rabí, byl založen patrně již ve 13. století. O prvních majitelích hradu neexistují žádné písemné zmínky. Nejnovějším předpokladem historiků je situování románského základu hradu jako nejsevernější část državy hrabat z Bogenu a později Wittelsbachů. Až koncem 13. století se toto území pravděpodobně stalo opět součástí českého státu. Usuzuje se, že v té době hrad, stále ještě v podobě pouze obytně - obranné věže, získali páni z Velhartic, donedávna považovaní za zakladatele hradu. Domněnku některých badatelů, že je hrad řádově o sto let starší, se nepodařilo doložit. Prvními písemně doloženými majiteli (soudním spisem až z roku 1380) byli Švihovští z Rýzemberka. Kdy získali Rabí Švihovští od Velhartických se neví. Na konci 14., nebo na počátku 15. století bylo Rabí rozšířeno a znovu opevněno a tím se stal nejpevnějším hradem v Čechách. Tento rod vlastnil Rabí skoro 200 let, během nich byl hrad vybudován do své konečné podoby. V době husitských válek, se stalo Rabí útočištěm katolíků a pro svoji pověstnou pevnost i úkrytem cenností z dalekého okolí.

Za Rýzemberků zde došlo k několika významným událostem. Jednou z nich bylo bezpochyby dvojí dobývání hradu Rabí husity na počátku 15. století, pod vedením Jana Žižky z Trocnova. Poprvé na jaře 1420 se hradní posádka vzdala bez boje. Cennosti byly před hradem spáleny a na hranici skončilo sedm kněží. Podruhé husitské vojsko dobývalo Rabí v létě roku 1421. Hrad byl tentokrát dobyt a pro Žižku se stalo obležení osudným, protože zde přišel o druhé oko. Legenda praví, že Přibík Kocovský,¹¹ jeden z obránců hradu, zasáhl šípem hrušku, pod níž Žižka stál, a z této hrušky odlétla tříška tak nešťastně, že jej zasáhla do jeho jediného vidoucího oka. Moderní výzkumy pravdivost legendy potvrdit nemohou, ukazují však, že na Žižkovo pravé oko byl zřejmě veden úder tupým předmětem. Tak jako tak, slavný vojevůdce velmi pravděpodobně oslepl docela. Příběh o tom, jak Žižka o své druhé oko přišel, byl vyobrazen na přední bráně hradu a proto se odedávna nazývala Žižkovou

¹¹ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. XI. díl. 3. vydání. Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6. s. 83.

branou.¹² Hrad Rabí zůstal v držení Švihovských i po husitských válkách. Po roce 1479 jej držel Půta,¹³ který zastával úřad zemského sudího a patřil k nejbohatším velmožům země. Na konci 15. století, za Půty II. Švihovského, bylo podhradí povýšeno na město s patřičnými městskými právy. On také zahájil velmi nákladnou přestavbu Rabí, kterou mělo hradní opevnění udržet krok s velmi rychle se rozvíjející obléhací technikou. Tato přestavba, jejíž duší byl slavný architekt Benedikt Rejt, byla však finančně tak náročná, že přispěla k finančnímu úpadku Švihovských. Ti byli nakonec nuceni svůj rodový majetek včetně Rabí v polovině 16. století prodat. A to byl také počátek konce kdysi slavného a pevného středověkého hradu Rabí. Podle smlouvy z 15. července 1549¹⁴ koupil rabské panství Jindřich Kurcpach z Trachenberka a Miliče. K panství tehdy patřil hrad, hospodářské dvory a četné vesnice. Ani Jindřich Kurcpach nedokázal vyřešit své hospodářské problémy. Mnoho ze svého majetku sice zastavil, ale nakonec roku 1557 byl nucen celý majetek prodat Diviši Malovcovi z Libějovic, který ho o pouhé dva roky později prodal spolu s dalším svým majetkem Vilémovi z Rožmberka.¹⁵ Za Viléma z Rožmberka již hrad sloužil jen jako sídlo úřednictva.

V roce 1570 Vilém z Rožmberka prodal panství Rabí novému majiteli, Adamovi Chanovskému z Dlouhé Vsi na Chanovicích.¹⁶ Zkázu již téměř pustého Rabí dovršili za třicetileté války Mansfeldovi vojáci, kteří jej vydrancovali a zpustošili. Posledními šlechtickými majiteli pustého hradu byli od roku 1708 páni z Lamberka. Lamberkové na hradě nežili. V této době se hrad stává volně přístupný a slouží jako snadný zdroj stavebního materiálu pro obyvatele okolních vsí. Císař Leopold I. nařídil jeho zboření (nedošlo k tomu). Poslední šlechtičtí majitelé Lamberkové darovali zříceninu v roce 1920 Spolku pro zachování uměleckých, historických a přírodních památek v Horažďovicích za symbolickou cenu 1 Kč. V této době začínají první záchranné a vyklizovací práce. V roce

¹² SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. XI. díl. 3. vydání. Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6. s. 82.

¹³ ŘEZNÍČKOVÁ, Zdeňka. Mgr., *Putování Prácheňskem*. Klatovy: Typos, 2005., 28 s. s. 2.

¹⁴ ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze Klatovska*. 1. vydání. Praha 5: Libri, 2004. 275 s. ISBN 80-7277-240-6. s. 207.

¹⁵ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 263.

¹⁶ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-6231-38-0. s. 264.

1954 přešel hrad do rukou státu a roku 1978 byl vyhlášen Národní kulturní památkou. V letech 1979 - 85 proběhla rozsáhlá rekonstrukce hradních prostor.

1.2 Galerie rodů působících na objektu:

z Velhartic

Švihovští z Rýzmberka

Chanovští z Dlouhé Vsi

Rožmberkové¹⁷

Lamberkové¹⁸

1.3 Pověsti

O Žižkovi

Žižka prý stál na návrší pod planou hruškou a bedlivě odhlížel dobře opevněný hrad, když kámen vyhozený prakem z hradeb hrušku roztříštil a jedna tříška vnikla Žižkovi do oka.

Podle jiné všeobecně uznávané verze vystřelil Přibík¹⁹ (Sezema) Kocovský z Kocova (Kočovský z Kočova) z kuše pro Jana Žižku tak nešťastně a osudově, že trefil planou hrušeň a vyražená tříška zasáhla vojevůdcovo oko.²⁰ Místní vám určitě ukážou jednu z bašt v zadních hradbách, odkud prý bylo vystřeleno, a vzpomenu na vyprávění svých dědů, kteří vše slyšeli zase od svých dědů, možná také s vámi zajdou na vršek Všech svatých, aby u bývalé kapličky přesvědčivě vyprávěli, že tady stávala ona planá hruška. Obětaví nadšenci z řad místních obyvatel ještě donedávna v těch místech pravidelně či

¹⁷ www.ohradech.eu/rabi.html (staženo: 10.1.2013)

¹⁸ www.kalenice.cz/dej7.php (staženo: 10.1.2013)

¹⁹ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 248.

²⁰ LISICKÁ, Helena. *Zlatá kniha pověstí z českých hradů a zámků*. Praha: Nakladatelství xyz, s.r.o., 2010. 829 s. ISBN 978-80-87021-29-3. s. 799.

podle potřeby vždy zasazovali novou hrušku na památku původní, slavné a historické.

Vážně zraněného vojevůdce odvezli do Prahy. Doprovázel ho tábořský hejtman Matěj Louda z Chlumčan a přikázal, aby ho uložili v jeho domě U černého beránka na Starém Městě (v dnešní Řetězové ulici). S Žižkovým úplným oslepnutím to je podle některých odborníků velice sporné. Prý bylo záměrně zdramatizováno, aby se ještě víc heroizovala jeho válečnická genialita, s níž dokázal řídit a především vyhrávat bitvy ve stavu, kdy jiní by byli považováni za bezmocné a nebohé mrzáky. Pochybnosti o jeho úplném oslepnutí vyslovil mimo jiné věhlasný historik Josef Pekař ve svém díle Žižka a jeho doba. Ještě podrobněji se pochybnostmi zabýval v roce 1951 Václav Chaloupecký. Převážná většina historiků však podobné úvahy a „spor o žižkovo oko“ odmítla a nadále odmítá, protože podle jejich názoru nemají dostatečnou oporu v dochovaných písemných dokladech. V nich se skutečně mluví o „slepém vojevůdci.“²¹

Také dnes už takřka zapomenutá kronika Bartoška z Drahonic, současníka většiny dramatických husitských událostí, zmiňuje velice stručně, že „potom Žižka táhl a oblehl hrad Rabí a tu mu vystřelili druhé oko, a byl slepý a sotva že zůstal naživu.“

Věštecká truhla

Uvnitř hradu se proti studni nacházela světnice, která se nazývala „puklovaná světnice“ (severní zeď je prohnutá dovnitř). V této části bývala hradní kaple. Podle pověsti se v ní nacházela truhla pokrytá černým sukem, která se pohybovala s velkým rámusem vždycky ve chvíli, kdy měl zemřít někdo z rodu Dlouhoveských, Častolárů nebo Chanovských.²² Ve chvíli kdy hrad nenávratně zpustl a kaple byla zničena, přenesli prý zlověstnou „věšteckou truhlu“ do kostela sv. Vavřínce v Kraselovicích, ležících jihozápadně od Strakonice. U oltáře

²¹ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 249.

²² SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. XI. díl. 3. vydání. Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6. s. 84.

Zvěstování Panny Marie ji dodnes ukazují jako „gotickou truhlu s původním kováním z majetku rodu Dlouhoveských.“

Kámen mudrců

Alchymista přišel odkudsi z Němec, a protože náležitě barvivě vyličil panu Půtovi, že umí vyrobit kámen mudrců²³- barvitě líčení vlastních schopností nedělalo protřelým šarlatánům žádné potíže - usoudil pan Půta, že by bylo neodpuštělné nechat tak cenného muže odejít. Nabídl mu pohostinství. Alchymista přijal. Pro jistotu ještě přidal vyprávění, že poznal a ovládá všechna tajemství přírody, aby si to hradní pán nakonec se svou nabídkou ještě nerozmyslel, ale Půta měl v hlavě jen a jen zlato, o jehož výrobě alchymista u plných číší tak zasvěceně vyprávěl. Zpočátku měl alchymista naprostou volnost, mohl jíst a pít, co jeho hrdlo ráčilo a na co si jen vzpomněl, mohl se svobodně procházet po hradě i v přilehlém městečku, mohl vyjíždět do okolních lesů. byl prý vítán občas v laboratoři, kterou mu Půta přikázal zřídit kdesi ve velké čtyřhranné věži, ale slibované výsledky se nedostavovaly. Pan Půta usoudil, že přílišný blahobyt a především volnost alchymistovi rozhodně nesvědčí v jeho práci, a tak přikázal, aby ho zavřeli do komnaty a laboratoře ve věži, aby se ničím nerozptyloval. Jenže ani potom se nedostavoval slibovaný a kýžený výsledek. Pan Půta začal být viditelně netrpělivý, alchymista znervózněl, protože se doslechl, jak pan Půta rázně jedná s podvodníky. A tak se jednoho dne rozhodl, že se vytratí jako příslovečná pára nad hrncem.

Bdělé strážce ho však chytily a alchymista skončil v pevném vězení. Pověst praví, že šetrný Půta Švihovský si záhy uvědomil, že bude muset vězně živit, také strážce nejsou zadarmo, a pokud by se rozhodl, že podvodníka podle práva popraví, bude muset zavolat káta a zaplatit mu nemalou částku za práci i za cestovné. Zvolil nejjednodušší řešení - nechal šarlatána vypráskat bičem a holí co nejdál od svého hradu.²⁴

²³ FIBICH, Ondřej. *Prácheňský poklad s pověstmi krok za krokem celým Prácheňským krajem*. Strakonice: Dragon Press s.r.o., 2008. 159 s. ISBN 978-80-901372-3-3. s. 102.

²⁴ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 267.

Vzdušné stezky či mosty

V jiné legendě o hradu Rabí se vypráví o jakýchsi „vzdušných stezkách či mostech.“ Stará pověst vypravuje, že hrady Rabí, Prácheň a zaniklá Labuť patřily třem bratrům. Svoje hrady spojili prý vysokými koženými mosty. Když hrozilo kterémukoliv z nich nebezpečí, druzí dva mu přispěchali na pomoc a společnými silami nepřítele odrazili. Alespoň tak se to na Rabí dodnes traduje.

Jak krutého Půtu odnesl čert

Dodnes vám na Rabí ukážou na hlavním nádvoří hned za vchodem místo, kde na příkaz pana Půty došlo ke strašlivému činu. Když totiž končila přestavba poničeného hradu, uvědomoval si Půta stále častěji, že by měl utajit, kde jsou obranné slabiny hradu, kde přikázal udělat tajné vstupy²⁵ a kde jsou vůbec místa, kudy by do hradu mohli snadněji vniknout nepřátelé. Žádný hrad nemůže být zcela nedobytný, protože jeho obyvatelé z něj přece musí vycházet, musí mít také zajištěné únikové cesty v případě, že by obrana pod nátlakem dobyvatelů byla už beznadějná. V hlavě krutého Půty dozrál příšerný plán - zbaví se všech, kteří taková důležitá tajemství hradu znají. Naoko se tvářil přátelsky a pozval všechny zedníky, jejich mistry i nejposlednější přidavače a nádeníky na oslavu, kterou uspořádal na velkém hradním nádvoří. Prý pro jejich pohodlí - alespoň tak jim to řekl při lživém srdečném přivítání - nechal postavit dřevěnou boudu (kdyby se strhl prudký liják). Pozvaní řemeslníci se radovali, jedli a hlavně notně popíjeli. Zmožení vínem, usnuli a v tu chvíli Půta zatarasil vstupní dveře, rychle obložil dřevěnou boudu připravenými otýpkami slámy a přiložil zapálenou louč. Sláma a bouda vzplály velkým plamenem a v mžiku zahubily všechny, kteří byli uvnitř. Z velkého ohně zůstala jen hromada popela.

Už o půlnoci se strhla neobvykle silná bouře a blesky ozařovaly oblohu nad hradem.²⁶ Když služebníci ráno otevřeli dveře Půtovy ložnice, nikde svého pána nenašli - jen lůžko bylo rozházené jako po zběsilém zápasu a ve stropě zůstala díra, kterou se nepodařilo zazdít. Přestože díra vedla i skrz střechem,

²⁵ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 253.

²⁶ LISICKÁ, Helena. *Zlatá kniha pověstí z českých hradů a zámků*. Praha: Nakladatelství xyz, s.r.o., 2010. 829 s. ISBN 978-80-87021-29-3. s. 112.

*nikdy do místnosti nepršelo ani nepadal sníh. Všem bylo jasné, co se stalo - krutého Půtu odnesl čert!*²⁷

Podle vyprávění Vítka Schmarze však důvody, proč si čert odnesl zlého Půtu, byly docela jiné:

Jakási dívka z blízké vesnice chtěla požádat pana Půtu o svolení k sňatku s jejím milým, jak už v dřívějších dobách museli poddaní učinit. Purkrabímu se dívky zželelo, ale pro jistotu šel přednést její prosbu pánovi sám. Půta byl však toho dne v nedobrému rozmaru. Popadl ho vztek a purkrabímu vynadal, proč se o takové věci vůbec zajímá a proč ho s nimi obtěžuje. Nebohá dívka se rozhodla poprosit Půtovu manželku, paní Bohunku z Mezeřeče,²⁸ o níž se mezi lidmi vědělo, že má dobré srdce. Jenže Půta je při rozhovoru přistihl a vzteky bez sebe obvinil Bohunku, že se za jeho zády spikla s pochybnou ženštinou. Nebohou dívku přikázal zazdít do hradních sklepů a pak se vrhl na svou choť, protože se mu pokoušela domluvit. Začal ji škrtit a snad by ji i zbavil života, když tu náhle hrozivě zahřmělo a hluboký přísný hlas odsoudil Půtovu černou duši k propadení peklu.

Když do komnaty přiběhli vystrašení sloužící, uviděli paní Bohunku v mdlobách na podlaze a ve stropě ohněm a kouřem ožehlou díru. Ještě bylo cítit sirný zápach. Čert si odnesl zlého Půtu, a aby se na událost nezapomnělo, nepodařilo se nikdy a nikomu díru ve stropě zazdít.

Ctná paní Bohunka přežila a ve své dobrotě se modlila za manželovu spásu. Mezi lidmi se vyprávělo, že za úplňku prochází nočními chodbami hradu ohnivý přízrak proradného hříšníka a marně hledá vykoupení z prokletí.

Modlitbami neuspěla a v zoufalství se obrátila k ďáblovi, který okamžitě přispěchal a poradil jí, že duši svého chotě pomůže jen tak, když bude hrad do posledního kamene od večera do svítání rozebrán. Nebohá paní Bohunka si zoufala a nahlas vyslovila přání, aby se místo prožívání dalších dnů ve smutku sama stala přízrakem jako její manžel.

²⁷ LISICKÁ, Helena. *Zlatá kniha pověstí z českých hradů a zámků*. Praha: Nakladatelství xyz, s.r.o., 2010. 829 s. ISBN 978-80-87021-29-3. s. 112.

²⁸ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 254.

Od té doby prý paní Bohunku už nikdo živou nespatriil. Jen skuteční odvážlivci, kteří se za úplňku vypraví na hrad, mohou zahlédnout, jak za děsivým ohnivým přízrakem Půty Švihovského kráčí nešťastná žena celá v černém - černá paní.²⁹

Podle jiné verze prý zloducha Půtu čert odnesl proto, že nechal zaživa zazdít tři chůvy,³⁰ když je předtím nepravdivě obvinil, že naváděly jeho manželku proti němu a jeho bratrům.

Celá věc prý má ale také zcela zásadní háček. Podle znalců hradu Rabí byl totiž Půta čertem odnesen ze sklepení, kde je dodnes ukazován otvor vedoucí šikmo vzhůru do hradního nádvoří. Schmarz však psal o Půtově ložnici! A také nejde pouze o tento háček, protože jiná pověst tvrdí, že zlého pana Půtu si odnesl čert do pekla na vodním hradě Švihov, který byl rovněž v jeho vlastnictví.

Na Rabí však trvají na svém - zlý Půta skončil svůj pozemský život na jejich hradě! Záhadu dodnes nikdo nerozřešil. Zejména když vlastně není vůbec jasné, zda k takové události vůbec došlo.

Pod vedním ducha

Bylo to v období protektorátu. Za správcem hradu Rabí přijela skupina spiritistů z Prahy. Prý vyvolávali ducha dávného válečníka Zikmunda z Puchova, který jim sdělil, kde zakopal pozůstatky Jana Žižky. Po delším přemlouvání šokovaný správce svolil k pozemním pracím. I kopalo se mezi vchodem do konírny a rohem palácové zdi. Velmi hluboko v zemi se pak k úžasu objevil ve skále vytesaný tvar v podobě písmena T vyplněný červenou hlinkou. Pod ním se našla tajně vyzděná prostora. Sklípek však byl už prázdný.³¹

²⁹ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 254.

³⁰ LISICKÁ, Helena. *Zlatá kniha pověstí z českých hradů a zámků*. Praha: Nakladatelství xyz, s.r.o., 2010. 829 s. ISBN 978-80-87021-29-3. s. 111.

³¹ FIBICH, Ondřej. *Prácheňský poklad s pověstmi krok za krokem celým Prácheňským krajem*. Strakonice: Dragon Press s.r.o., 2008. 159 s. ISBN 978-80-901372-3-3. s. 104 - 105.

1.4 Akce na hradě

Den s dravci na Rabí

Od roku 2010 lze na louce pod hradem vždy dvě soboty v červenci shlédnout více než 20 dravců a sov s ukázkou sokolnictví, přednáškami o životě dravých ptáků ve volné přírodě, nebo si můžete nechat přilítnout dravce na ruku.

Rabijáda aneb hrad dětem!

Od roku 2001 se koná dětský den, plný soutěží a hravých disciplín po celém areálu hradu. V hradním příkopu se děti mohou povozit na koních.

Vánoce na hradě aneb večery při svíčkách

Pro tento čas jsou pro návštěvníky přichystané dva sobotní podvečery, provázené již tradičními prohlídkami hradu při svíčkách. Jedinečná příležitost vidět hrad osvětlený pouze ohni, ohřát se u jednoho z velkých ohňů na nádvoří a ochutnat čaj či svažené víno. Hlavním programem obou večerů bude vánoční koncert v hradní konírně.

Rábský floutek aneb hradní festiválie loutek

Od roku 2008 se pořádají loutkové divadelní představení pro děti i dospělé.

Hradozámecká noc

Večerní kostýmované prohlídky.

Neobvyklá procházka hradem osvětleným loučemi a svícemi. Je to noc, kdy ožívají staré pověsti a tajemné postavy středověkých obyvatel hradu.

Šumavské trojhradí

Hrad Rabí je součástí „Šumavského trojhradí;“ volného sdružení tří šumavských hradů Velhartic, Rabí a Kašperku, lokalizovaných v blízkém okolí města Sušice. Cílem spolupráce je pomocí návštěvníků Šumavy objevit a využít možností těchto nádherných středověkých památek a jejich okolí.

1.5 Didaktická aktivita

Příprava návštěvy hradu

Prohlídky s průvodcem

Palác

Popis velkého nádvoří, prohlídka čtyř zpřístupněných místností Břeňkova paláce s expozicí modelů hradů, přibližující stavební vývoj jednotlivých fází, dále pak archeologické nálezy z hradu a výstava kamnových kachlů. Prohlídka pokračuje na vyhlídkovou terasu, dále přes šenkovní schodiště do prostor největšího sklepení. Závěrem prohlídky je návštěva hradní hladomorny.

Prohlídka trvá cca 45 minut.

Věž

Prohlídka zahájená na velkém hradním nádvoří, pokračující na malé nádvoří se studnou, černou kuchyní a lednicí. Následuje výstup do nejstarší části hradu, na 26 metrů vysokou obytně - obrannou věž (donjon). Prohlídka pokračuje do nejspodnějších částí hradního sklepení s přírodní krápníkovou výzdobou.

Prohlídka trvá cca 45 minut.

V základní nabídce je i kombinace obou prohlídkových okruhů, které trvá cca 90 minut.

Prohlídky bez průvodce

Nádvoří

Volná prohlídka pouze spodního velkého nádvoří spolu s bývalou hradní konírnou.

Podzemí kostela Nejsvětější Trojice

V současnosti jediná část kostela veřejnosti přístupná, upravená na výstavní prostor. Možnost návštěvy pouze v době pořádaných výstav, obvykle od poloviny června do poloviny září.

Všechny tyto okruhy jsou zpoplatněny.

Doprava

Autobusové spojení

Je možné využít autobusového spojení³² Praha - Sušice, případně Strakonice - Sušice, zastávka přímo na náměstí obce Rabí.

Vlakové spojení

Je možné využít vlakového spojení³³ vystoupíme na zastávce Žichovice (trať Horažďovice předměstí - Klatovy). Po té jdeme pěšky po silnici 3 km (cca 45 minut) po žluté značce nebo po pěšině 2 km (cca 30 minut). Pěšina vede přes koleje a po proudu řeky přes jez, až k ocelovému mostu přes řeku, dále po žluté značce na hrad. Pozor, při zvýšeném stavu řeky teče přes jez voda.

³² www.idos.cz (staženo: 10.1.2013)

³³ www.idos.cz (staženo: 12.1.2013)

Poloha hradu Rabí³⁴

Návštěva hradu

Třída absolvuje prohlídku hradu s průvodcem. Prohlídky mají několik okruhů, které průvodce po domluvě s učitelem přizpůsobí potřebám výuky.

Příprava tématické integrované výuky

Téma: Regionální dějiny a jejich postavení ve výuce dějepisu, Den na hradě Rabí

Časové rozvržení: 1 den (4 vyučovací hodiny)

Třída: 4. A

Materiální zabezpečení: pracovní listy, zadání úkolů pro skupiny, kreslící potřeby, modelovací potřeby, podložky, vytištěná pověst o hradu Rabí a Janu Žižkovi, vytištěná pověst Kámen mudrců, obrázky různých návrhů sochy Jana Žižky z Trocnova, knihy o životě ve středověku, stavbách a podobách hradů a bydlení v nich, obrázky hradů doplněné stručným textem

³⁴ <http://hradrabi.cz/hrad/index.php?kat=o-nas&str=kudy-sem&m=1&jazyk=cs> (staženo: 12.1.2013)

Organizace: samostatná práce žáků, práce ve skupinách

Mezipředmětové vazby: vlastivěda, pracovní činnosti, český jazyk a literatura, výtvarná výchova

Průřezová témata: osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, environmentální výchova, mediální výchova

Cíle

Pracovní činnosti

Žák vymodeluje jednoduchými postupy sochu, pracuje podle slovního návodu a předlohy.

Vlastivěda

Žák charakterizuje život známé historické osobnosti, seznámí se s dobou středověku, s životem na hradě, váží si práce své i ostatních, respektuje názory druhých.

Český jazyk a literatura

Žáci stručně popíší život na středověkém hradu, budou reprodukovat základní poznatky o významné historické památce - hradu Rabí, zdramatizují pověst o hradu.

Výtvarná výchova

Žáci budou charakterizovat typické prvky středověkého hradu, budou využívat kontrastu při kresbě tužkou, povedou dialog, budou se vyjadřovat k tvorbě své i druhých.

Klíčové kompetence

Klíčové kompetence, které lze s dětmi během tohoto dne rozvíjet, jsou různorodé.

Kompetence k učení: žáci vyhledávali a třídili informace, kriticky zhodnotili výsledky svého učení

Kompetence komunikativní: žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky, vyjadřuje se výstižně v ústním projevu, žák naslouchá promluvám druhých, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor

Kompetence občanské: žáci projevovali osobní postoj k uměleckým dílům, přičemž docházeli k pozitivním hodnocením

Komunikace sociální a personální: žáci účinně spolupracovali ve skupině, žák umí přijmout v týmu potřebnou roli a zodpovídat za ni, žák přizpívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých

Kompetence pracovní: žáci dodržovali vymezená pravidla, žák organizuje a plánuje svoji činnost tak, aby práci dokončil

Kompetence k řešení problémů: žák promýšlí způsob řešení problémů a využívá k tomu předchozích zkušeností

Vlastivěda

V této hodině se učitel bude snažit děti zaujmout a hlavně motivovat na celé dopoledne, které strávíme na hradě Rabí.

Vstupní motivace

Jako vstupní motivaci učitel zvolil přečtení pověsti o hradu Rabí a Janu Žižkovi. Po přečtení následuje rozhovor: „*Chtěl by si žít v době Jana Žižky z Trocnova? Co se ti na tomto období nejvíce líbí nebo nelíbí? Chtěl by někdo z vás být na chvíli Janem Žižkou z Trocnova?*“

Pověst o hradu Rabí a Janu Žižkovi

Hrad Rabí není bohatý jen na historickou minulost. Je také opředen množstvím legend a pověstí. Jedna z nich se pojí s vpádem Husitů pod Žižkovým vedením. To se stalo poprvé v roce 1420. V té době byly na nedobytný hrad svezeny do úschovy panské a kostelní poklady. Ty ale nebyly hlavním důvodem obléhání. Na hradě přebývali zapřísáhlí Žižkovi odpůrci. Vojska se dostala až k hradbám. Cestou zapálila některé budovy. Hradní příkopy zaplnili vojáci slámou. Přelezli hradby a zmocnili se sídla pánů z Rýzemberka. Sedm kněží a mnichů, kteří se tu ukrývali, vrhli husité do ohně. Cenné věci byly spáleny. Brnění, oděv a koně si ponechalo vojsko jako kořist.

Podruhé přitáhl Žižka k hradbám Rabí o rok později v červenci. Bitvu řídil z nedalekého pole. V jednom okamžiku kdosi z hradeb vystřelil šíp. Ten se zarazil do hrušně, odlomila se z něho tříska a vlétla Žižkovi do oka. Vůdce husitů byl odvezen do Prahy, kde se léčil. O oko nakonec přišel.

Podle pověsti se Jan Žižka na hrad Rabí vypravil ještě potřetí. Tentokrát po své smrti coby duch. Pověst vypráví, že když si lidé odnášeli z hradních zřícenin kameny na stavbu svých obydlí a v roce 1770 zbourali i Žižkovu bránu, zřítíl se z ní kámen, který na místě usmrtil jistého sedláka. Husitský vojevůdce tak prý vykonal svou pomstu. Podle jiné pověsti zde husité Žižkovi ostatky tajně pohřbili.

Samostatná práce

Učitel dětem rozdá pracovní listy k doplnění informací.

Označ, zda následující tvrzení jsou pravdivá (ano, ne).

<i>Na počátku husitských válek umírá král Václav IV.</i>	ANO – NE
<i>Husité si vybudovali v jižních Čechách opevněné město Plzeň.</i>	ANO – NE
<i>Mezi husitské zbraně patřil palcát, řemdih, kropáč, sudlice a kopí.</i>	ANO – NE
<i>Husitským hejtmanem se stal Jan Žižka a po něm Prokop Holý.</i>	ANO – NE
<i>Velkou zbraní husitů byla VOZOVÁ HRADBA – byla to hradba z kamenů ze stavby silnic.</i>	ANO – NE
<i>Za doby Jana Žižky byli husité jen jednou poraženi – u Sudoměře.</i>	ANO – NE
<i>Po úmrtí Jana Žižky z Trocnova si část husitů říkala „sirotci“.</i>	ANO – NE
<i>Proti husitům bojovala vojska křižovníků – obrněných rytířů.</i>	ANO – NE
<i>Do čela vojsk se proti husitům postavil Zikmund Lucemburský.</i>	ANO – NE
<i>Husitům v jejich boji pomáhala i píseň Kdož sú boží bojovníci.</i>	ANO – NE
<i>Prokop Holý zemřel u města Přibyslav.</i>	ANO – NE
<i>Husité bojovali proti hradům, městům a klášterům, které plenili.</i>	ANO – NE
<i>Rozpory mezi husity rostly a časem vedly k rozdělení husitského tábora na dvě skupiny.</i>	ANO – NE
<i>Obě skupiny se střetly roku 1424 v bitvě u LIPAN.</i>	ANO – NE
<i>V bitvě u Lipan byli táborité a sirotci poraženi husitským panstvem.</i>	ANO – NE
<i>Posledním husitským hejtmanem byl Jan Roháč z Dubiny.</i>	ANO – NE
<i>Zbytky husitů se opevnili na hradě Sion nedaleko Kutné hory, hrad byl však dobyt.</i>	ANO – NE
<i>Po porážce husitů byl uznán českým králem Zikmund Lucemburský.</i>	ANO – NE

Správné řešení:

1A, 2N, 3A, 4A, 5N, 6N, 7A, 8N, 9A, 10A, 11N, 12A, 13A, 14N, 15A, 16N, 17A, 18A.

KDO JE TO

- 1) *Narodil se v jižních Čechách.*
- 2) *V dětství přišel o levé oko.*
- 3) *Chodil poslouchat kázání mistra Jana Husa do Betlémské kaple.*
- 4) *Byl tvůrcem nové vojenské taktiky, která využívala vozovou hradbu.*
- 5) *Stal se nejslavnějším husitským vojevůdcem.*
- 6) *Zemřel nečekaně při obléhání Příbyslavi.*

Jak se jmenuje hrad, kde Jan Žižka přišel o druhé oko?

.....

Slož z daných písmen slovo, každé se váže k době středověku.

BER

PKŘOPI

ČEPŤE

ÍBAR

ŮTPA

(erb)

(příkop)

(pečeť)

(Rabí)

(Půta)

Věty správně doplňte, můžete použít nápovědu, která je dole.

*Hrady se stavěly na vysokých.....
Bydleli v nicha šlechtici.
Hrady sloužily především jakok ochraně před
.....
Měly vysoké....., velice často je obklopoval.....
.....
Většina hradů měla spoustu, kterýmivystřelovali šípy.
Kromě rodiny majitele bydlelo na hradě i, strážce, kněží.
Poddaní žili v
V prvních hradech nebylo příjemné
Jediným.....ve velkých místnostech byly otevřené.....,
takže tam byla zima a
Vlastní ložnici měl kromě hradního pána pouze
Hlavní místností hradu byla veliká....., v níž pán.....a přijímal hosty.*

Nápověda: kaplan, vodní příkop, služebnictvo, kopcích, nepřáteli, síň, ohně, topením, podhradí, střílen, hradby, pevnosti, rytíři, vojáci, vlhko, bydlení, jedn

Kdo doplnil správně, měl tyto věty:

*Hrady se stavěly na vysokých **kopcích**.
Bydleli v nich **rytíři** a šlechtici.
Hrady sloužily především jako **pevnosti** k ochraně před **nepřáteli**.
Měly vysoké **hradby**, velice často je obklopoval **vodní příkop**.
Většina hradů měla spoustu **střílen**, kterými **vojáci** vystřelovali šípy.
Kromě rodiny majitele bydlelo na hradě i **služebnictvo**, strážce a kněží.
Poddaní žili v **podhradí**.
V prvních hradech nebylo příjemné **bydlení**.
Jediným **topením** ve velkých místnostech byly otevřené **ohně**, takže tam byla zima a **vlhko**.
Vlastní ložnici měl kromě hradního pána pouze **kaplan**.
Hlavní místností hradu byla veliká **síň**, v níž pán **jedl** a přijímal hosty.*

Skupinová práce

Následuje práce ve skupinách. Děti dostanou předem připravený pracovní list s tajnou šifrou od krále. Skupina, která ji správně rozluští, zjistí název období, v němž se hrady převážně stavěly.

Rozluštěte tajnou šifru

	1	2	3	4	5	6
A	D	M	J	O	T	Z
B	T	V	U	S	K	Ě
C	S	W	S	B	F	M
D	Y	Q	I	K	N	O
E	C	Ř	V	B	R	T
F	H	C	R	K	E	S

**C1, A5, E2, F5, A1,
D6, B2, B6, F4**

Řešení: **STŘEDOVĚK**

Řešením šifry je název „STŘEDOVĚK“. Učitel se ptá na otázky typu: „Víte, co je to středověk? Kdo už tohle slovo někdy slyšel?“

Zhodnocení hodiny

Zhodnocení naší práce probíhá v kruhu v pohodlném sedu. Každý žák má možnost sdělit ostatním, zda se mu práce líbila, co se mu dařilo či naopak, co mu dělalo problémy.

Pracovní činnosti

V pracovních činnostech jsem zvolila práci s modelínou.

Vstupní motivace

Učitel uvádí: „Dnes si zahrajeme na sochaře a vymodelujeme sochu Jana Žižky z Trocnova.“ Jako motivaci učitel přinese obrázky různých návrhů sochy Jana Žižky z Trocnova. Obrázky učitel připevní na tabuli, aby všichni žáci na ně dobře viděli a mohli se inspirovat.

Jan Žižka³⁵

Jan Žižka³⁶

Úkol

Děti se stanou sochaři a vyrobí z modelovací hmoty sochu Jana Žižky z Trocnova. Žáci mohou pracovat samostatně, ale i ve skupinách.

Závěr

Žáci vytvoří výstavu z modelínových soch. Každý si vybere jednu sochu, kterou vytvořil jeho spolužák a řekne nám, jak se mu socha líbí.

Český jazyk a literatura

V hodině českého jazyka se učitel u dětí zaměří na rozvoj čtení s porozuměním.

³⁵ <http://www.taborcz.eu/pomnik-jana-zizky-1/g-8167> (staženo: 7.1.2013)

³⁶ <http://www.dejepis.com/index.php?page=000&kap=010&pod=4> (staženo: 7.1.2013)

Společná práce

„Při návštěvě hradu Rabí jsme se dozvěděli mnoho zajímavých informací o historii, majitelích a pověstech. A nyní si jednu z pověstí zdramatizujeme a zahrajeme.“

Učitel rozdá zkopírovanou pověst „Kámen mudrců“ a společně si ji přečtou. Pro zpestření učitel střídá hlasité čtení jednotlivců se sborovým čtením žáků.

Kámen mudrců

Alchymista přišel odkudsi z Němec, a protože náležitě barvivě vyličil panu Půtovi, že umí vyrobit kámen mudrců³⁷- barvitě líčení vlastních schopností nedělalo protřelým šarlatánům žádné potíže - usoudil pan Půta, že by bylo neodpuštělné nechat tak cenného muže odejít. Nabídl mu pohostinství. Alchymista přijal. Pro jistotu ještě přidal vyprávění, že poznal a ovládá všechna tajemství přírody, aby si to hradní pán nakonec se svou nabídkou ještě nerozmyslel, ale Půta měl v hlavě jen a jen zlato, o jehož výrobě alchymista u plných číší tak zasvěceně vyprávěl. Zpočátku měl alchymista naprostou volnost, mohl jíst a pít, co jeho hrdlo ráčilo a na co si jen vzpomněl, mohl se svobodně procházet po hradě i v přilehlém městečku, mohl vyjíždět do okolních lesů. Byl prý vítán občas v laboratoři, kterou mu Půta přikázal zřídit kdesi ve velké čtyřhranné věži, ale slibované výsledky se nedostavovaly. Pan Půta usoudil, že přílišný blahobyt a především volnost alchymistovi rozhodně nesusvědčí v jeho práci, a tak přikázal, aby ho zavřeli do komnaty a laboratoře ve věži, aby se ničím nerozptyloval. Jenže ani potom se nedostavoval slibovaný a kýžený výsledek. Pan Půta začal být viditelně netrpělivý, alchymista znervózněl, protože se doslechl, jak pan Půta rázně jedná s podvodníky. A tak se jednoho dne rozhodl, že se vytratí jako příslovečná pára nad hrncem.

Bdělé strážce ho však chytily a alchymista skončil v pevném vězení. Pověst praví, že šetrný Půta Švihovský si záhy uvědomil, že bude muset vězně živit, také strážce nejsou zadarmo, a pokud by se rozhodl, že podvodníka podle práva popraví, bude muset zavolat kata a zaplatit mu nemalou částku za práci

³⁷ FIBICH, Ondřej. *Prácheňský poklad s pověstmi krok za krokem celým Prácheňským krajem*. Strakonice: Dragon Press s.r.o , 2008. 159 s. ISBN 978-80-901372-3-3. s. 102.

*i za cestovné. Zvolil nejjednodušší řešení – nechal šarlatána vypráskat bičem a holí co nejdál od svého hradu.*³⁸

Skupinová práce

Po dokončení četby rozdělí učitel žáky na čtyři skupiny. Děti dostaly za úkol pověst „Kámen mudrců“ jednoduše dramaticky ztvárnit. Učitel žákům připomene, aby role rozdělili tak, aby se zapojili všichni žáci ve skupině. Žáci mohou využívat celých prostor třídy a zapůjčit si i v případě potřeby předměty, které jsou ve třídě k dispozici. Skupina má dostatek času na rozmyšlení zadaného úkolu. Poté následuje prezentace celé skupiny před třídou a učitelem. Všechny skupinky se ve stejném čase vystřídají.

Zhodnocení hodiny

Závěrem českého jazyka vyhodnotíme nejlepší skupinku. Hodnotíme především spolupráci ve skupině, domluvu, rozdělení rolí a v neposlední řadě nápaditost při dramatickém zpracování.

Výtvarná výchova

Motivace

Učitel vypráví dětem o době, ve které se stavěly hrady, jak to na takovém hradě vypadalo. Následoval stručný výklad o životě ve středověku, stavbách a podobách hradů a bydlení v nich. K výkladu učitel použil literaturu a obrázky doplněné stručným textem. Učitel vysvětlil dětem jaký je rozdíl mezi „hradem“ a „zříceninou hradu.“ Následovaly otázky typu: „*Je hrad Rabí zřícenina nebo hrad? Proč si myslíte, že je hrad Rabí zřícenina?*“

Samostatná práce

Děti dostaly za úkol namalovat zříceninu hradu Rabí, jak by mohla vypadat v jejich fantazii.

³⁸ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 267.

Zhodnocení hodiny

Na konci hodiny jsme hodnotili jednotlivé výkresy. Děti měly za úkol stoupnout si k obrázku spolužáka, který se jim nejvíce líbil. Žáci nesměli hodnotit svůj obrázek, jenom výtvořky svých spolužáků.

Obr. 1 Hrad Rabí – pohled ze severovýchodní strany (foto: autorka, 2012)

Obr. 2 Hrad Rabí – pohled ze západní strany (foto: autorka, 2012)

Obr. 3 Hrad Rabí – pohled z jihozápadní strany (foto: autorka, 2012)

Obr. 4 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 5 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 6 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 7 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 8 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 9 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 10 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 11 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 12 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 13 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 14 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 15 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 16 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 17 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 18 Hrad Rabí (foto: autorka, 2012)

Obr. 19 Hrad Rabí – model hradu (foto: autorka, 2012)

Obr. 20 Hrad Rabí – model hradu (foto: autorka, 2012)

2 ZÁMEK CHANOVICE

V obci Chanovice na návrší v jihozápadní části stojí barokní zámek na místě původní dřevěné tvrze³⁹ z konce 13. století.

Nejstarší písemná zmínka o Chanovicích pochází z roku 1352,⁴⁰ ale podle všeho je její historie mnohem starší. Postupně probíhaly různé přestavby původní tvrze. Dnešní barokní podobu zámek získal po požáru v roce 1781.⁴¹

Zámek stojí na návrší na jihozápadním okraji obce v malém parku, který přechází v les. Čtyřkřídlá jednopatrová a jen zčásti dvoupatrová budova má nepravidelný půdorys⁴² a čtvercový dvůr uprostřed, do kterého vede dlouhý průjezd. Dodnes se zachovalo původní gotické zdivo s renesančními a barokními přestavbami. Nad levým portálem v severovýchodním průčelí je znak stavitelů zámku Rumerskirchů.⁴³

Zajímavá jsou sklepení,⁴⁴ protože místní pověst je spojuje s velkým pokladem. Ukryt je prý v nejstarší části zámku. Dokonce se o něm zcela vážně píše v dochovaných kupních smlouvách. Od poloviny 18. až do začátku 19. století byly podepsány celkem tři a v každé je uvedeno, že pokud nový majitel ukrytý poklad najde, zavazuje se, že se s předchozím majitelem spravedlivě rozdělí na polovinu.

K areálu zámku patří i kostel Povýšení Svatého Kříže.⁴⁵ Původní kostel byl pozdně románský z 1. poloviny 13. století. Na konci 20. století prošel rekonstrukcí, bohužel značně necitlivou.

V zámeckém areálu sídlí Informační centrum obce Chanovice a Muzeum lidových řemesel. V interiéru zámku je možné vidět expozice Nositelů tradice

³⁹ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. XI. díl. 3. vydání. Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6. s. 270.

⁴⁰ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 163 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 254.

⁴¹ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 163 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 254.

⁴² KUMPERA, Jan. *Západočeský kraj A - Z*. 1. vydání. Plzeň: Stráž, tiskařské závody, n. p. 1989. 232 s. ISBN 80-7088-005-8. s. 79.

⁴³ VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*. 2. vydání. Praha 5: Libri, 2001. 623 s. ISBN 80-7277-028-4. s. 268.

⁴⁴ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 167.

⁴⁵ KUMPERA, Jan. *Západočeský kraj A - Z*. 1. vydání. Plzeň: Stráž, tiskařské závody, n. p., 1989. 232 s. ISBN 80-7088-005-8. s. 79.

lidových řemesel a lidových řemesel Pošumaví. V bývalých klenutých stájích je umístěno lidové hračkářství, dále se zde konají příležitostné výstavy. Na zámek navazuje rozlehlý park anglického typu s vodními nádržemi a gloriem⁴⁶ z 19. století. Nad zámeckým areálem vzniká skanzen lidové architektury, který je tvořen zhruba osmi roubenými chalupami nebo stodolami z podhůří Šumavy.

2.1 Historie zámku

O tamní tvrzi se poprvé mluví roku 1542,⁴⁷ kdy jsou rovněž uváděny hospodářský dvůr a ves jako společný majetek bratrů Adama, Jiříka, Mořice a Petra. Původní dřevěný objekt byl Wolfgangem Chanovským přestavěn na kamenný hrad s obranným příkopem, který však koncem druhé poloviny 16. století přestal vyhovovat novým nárokům na pohodlné bydlení. Adam Chanovský proto drsný středověký hrad přebudoval v duchu renesance. Chanovští z Oselce drželi majetek až do roku 1717,⁴⁸ kdy ho Václav Josef Chanovský z Dlouhé Vsi⁴⁹ prodal rytíři Janu Ferdinandu Jáchymovi Rumerskirchovi. Obdobně jako Boos - Waldeck ze sousedního panství Oselce, jsou také Rumerskirchové německým rodem. Roku 1681 byli přijati do rytířského stavu českého království a někteří členové tohoto rodu zastávali významné úřady. Například Ferdinand z Rumerskirchu (Rumerskirchenu) byl císařským radou a roku 1741 se stal purkrabím Pražského hradu. Roku 1783 získal rod panský a roku 1803 hraběcí titul. V erbu měl kostel a dvě dřevěná kola s orlicemi.

Chanovická tvrz byla za Rumerskirchů rozšířena a postupně dostala charakter barokního zámku. Panství získal v roce 1793 od Ferdinanda Kryštofa Rumerskircha v dražbě Josef Wietschel, ale poprvé je o zámku v písemných pramenech zmínka až roku 1893, kdy jej už opět další majitel panství, Josef

⁴⁶ KLÁSEK, Petr. KODÝDEK, Libor. KŘÍŽOVÁ, ROMANA. Mgr., LEGÁTOVÁ, Božena, Mgr., SIEBEROVÁ, Ivana. Bc., SMOLÍK, Luboš, Mgr., *Chanovicko a okolí*. Klatovy: Typos, 2005. 75 s. ISBN 80-86104-62-1. s. 20.

⁴⁷ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 166.

⁴⁸ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. XI. díl. 3. vydání. Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6. s. 270.

⁴⁹ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. XI. díl. 3. vydání. Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6. s. 270.

Elsenwanger, prodával Josefu Milickému. A od roku 1811 vlastnila Chanovice rodina Becherů z Plzně, za kterých byl celý zámecký areál upraven prakticky do dnešní podoby.⁵⁰

Od devadesátých let 20. století je výlučným vlastníkem celého areálu Obec Chanovice,⁵¹ která provedla úžasnou rekonstrukci celého areálu. Celé první patro zámku stále patří škole. Ve zrekonstruovaných sklepeních je stálá expozice pošumavských lidových řemesel (tesařů, truhlářů, kovářů, textiláků). Součástí expozice je v přízemí - před vstupem do sklepení - jedna historicky zařízená místnost, do které byl přesunut zbytek z původního vybavení zámku.

Během rekonstrukce byl prováděn archeologický výzkum, při kterém byly nalezeny části pivovaru ze 16. století - základy sladovnické pece a vana na namáčení zrní při výrobě sladu. Základy pece se nacházejí pod dlažbou, ale o její existenci se můžete přesvědčit pohledem na začerněný strop v druhé místnosti muzea. Ve sklepení za expozicemi byla objevena ještě jedna malá místnost se starobylým zdivem, kde jsou navíc zachovány původní klenby. Za povšimnutí stojí velký kámen, který trčí ze zdi - dokládá, že chanovické šlechtické sídlo bylo skutečně postaveno na skále.

Součástí zrekonstruovaného areálu je rozsáhlý hospodářský dvůr, konírna a podobně. Opravené prostory jsou využívány pro společenské a výstavní akce.⁵² Jejich součástí je i informační středisko. Další využití je pro stálé potřeby v obci - např. tělocvična, učebna, ale i byty. Prostory uzavírá kostel s románským původem. Vše je obklopeno parkem anglického typu, na jehož hranici stojí zrekonstruovaný barokní špýchar.

Dne 1. 9. 1947 byla v zámku otevřena základní škola. Hospodářské budovy kolem zámku využívala zemědělská družstva.

⁵⁰ ŘEZNÍČKOVÁ, Zdeňka. Mgr., *Putování Prácheňskem*. Klatovy: Typos, 2005. 28 s. s. 2.

⁵¹ ŘEZNÍČKOVÁ, Zdeňka. Mgr., *Putování Prácheňskem*. Klatovy: Typos, 2005. 28 s. s. 14.

⁵² KLÁSEK, Petr. KODÝDEK, Libor. KŘÍŽOVÁ, ROMANA. Mgr., LEGÁTOVÁ, Božena. Mgr., SIEBEROVÁ. Ivana, Bc., SMOLÍK. Luboš, Mgr., *Chanovicko a okolí*. Klatovy: Typos, 2005. 75 s. ISBN 80-86104-62-1. s. 70.

2.2 Galerie rodů působících na objektu:

Chanovští
z Dlouhé Vsi⁵³

Erb hrabat
z Rumerskirchu⁵⁴

Chanovští z dlouhé vsi⁵⁵

Rod vladýků a později rytířů z Dlouhé Vsi měl na svých pečetích, které se dochovaly z druhé poloviny 14. století, „kotouč obtočený září.“⁵⁶ V 15. století šlo o prostý kotouč, který se během 16. století změnil na oválný štít s hrotem uprostřed. V 15. století se rytíři z Dlouhé Vsi spřiznili s rodem Kraselovských z Kraselova, který měl v erbu „půl koně.“⁵⁷ Z obou rodových znaků vznikla kombinace. Kraselovští začali používat štít s hrotem, Dlouhoveští naopak „půl koně.“

2.3 Pověsti

V zámeckém parku si můžete prohlédnout velký kámen s prohlubní, která není jen tak ledajakou prohlubní, ale vypráví se o ní v jedné dávné pověsti:

⁵³ www.ohradech.eu/rabi.html (staženo: 8.1.2013)

⁵⁴ <http://www.kalenice.cz/z-rummerskirchu.php> (staženo: 8.1.2013)

⁵⁵ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. XI. díl. 3. vydání.* Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6. s. 270.

⁵⁶ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě.* 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 164.

⁵⁷ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě.* 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 164.

Chanovická tvrz

Když tábořský vojevůdce Jan Žižka z Trocnova obléhal hrad Rabí,⁵⁸ zahlédl z jednoho kopce severním směrem za pásem hlubokých lesů chanovickou tvrz. Přikázal svým mužům, aby se dali na pochod a aby tvrz dobyli. Sám jel v čele jejich početného houfu. V hlubokých lesích kolem Chanovic však se svými bojovníky zabloudil. Usedl na velký kámen ve stráni a díval se na pás šumavských hor na jižním obzoru. Jeho muži zatím hledali tvrz. Vše bylo marné. Hledání trvalo několik měsíců. Žižka za tu dobu vyseděl v kameni důlek, onu dodnes patrnou prohlubeň. Husité odtáhli s nepořízenou a tvrz⁵⁹ v Chanovicích zůstala ochráněna.⁶⁰

Velký poklad

Zajímavá jsou sklepení, protože místní pověst je spojuje s velkým pokladem. Ukryt je prý v nejstarší části zámku. Dokonce se o něm zcela vážně píše v dochovaných kupních smlouvách. Od poloviny 18. až do začátku 19. století byly podepsány celkem tři a v každé je uvedeno, že pokud nový majitel ukrytý poklad najde, zavazuje se, že se s předchozím majitelem spravedlivě rozdělí na polovinu!

Podle jiné tajemně znějící zprávy prý ve sklepeních chanovického zámku mizely povětrné ženy a nikdy se už neobjevily!

2.4 Akce na zámku

Výstavy a koncerty

Během roku desítky různých výstav a koncertů.

Kulturní léto

⁵⁸ LISICKÁ, Helena. *Zlatá kniha pověstí z českých hradů a zámků*. Praha: Nakladatelství xyz, s.r.o., 2010. 829 s. ISBN 978-80-87021-29-3. s. 107.

⁵⁹ ŘEZNIČKOVÁ, Zdeňka. Mgr., *Putování Prácheňskem*. Klatovy: Typos, 2005. 28 s. s. 14.

⁶⁰ TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě*. 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0. s. 167.

Den řemesel

Den řemesel, každý rok probíhá v zámeckém areálu a ve skanzenu v Chanovicích. Jedná se o přehlídku tradičních řemesel s možností nakoupení kvalitních výrobků.

Zastoupeno je cca osmdesát pět dílen různých oborů z celé ČR. Včetně Nositelů tradice lidových řemesel vyznamenaných ministrem kultury ČR. Nositelů tradice je v celé ČR jen čtyřicet dva.

Po celý den se předvádí tradiční rukodělná řemesla, spojená s trhem.

Můžeme vidět jak pracují kováři, tkalci, řezbáři, košíkáři, perníkářky, bylinkáři, šperkaři, truhláři, přadleny, kameníci, podkováři, zbrojíři, tesaři, cukráři, hrnčíři, keramici, sekerníci, pivovarníci, skláři, brouskaři, trdelníci, soukeníci, hračkáři, taškáři a další.

Pozvány jsou jen kvalitní dílny pracující s tradičními českými postupy, z tradičních českých materiálů a vycházející z tradičních českých vzorů lidového řemesla.

2.5 Didaktická aktivita

Příprava návštěvy zámku

Prohlídka

Prohlídky zámeckého areálu v Chanovicích, červen až srpen.

V areálu se nachází infocentrum a průvodce zámkem.

Prohlídka zahrnuje galerii nositelů tradice lidových řemesel, bývalou konírnu, historickou zámeckou místnost, expozici lidových řemesel Pošumaví a zámek.

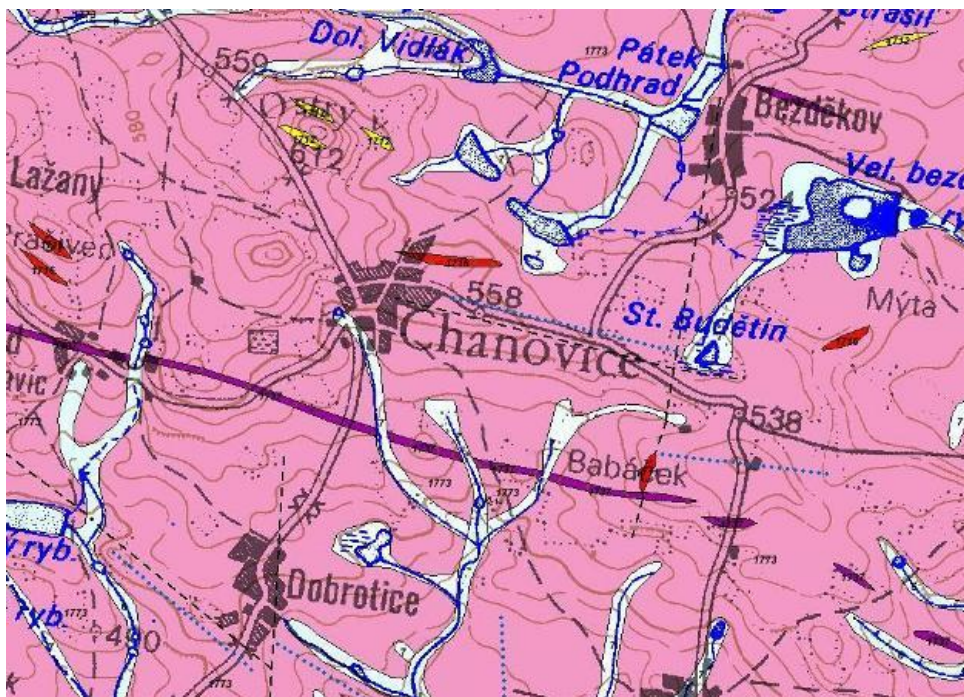
Prohlídka trvá 60 minut.

Doprava

Autobusové spojení

Je možné využít autobusového spojení⁶¹ Horažďovice - Chanovice.

⁶¹ <http://jizdnirady.idnes.cz/autobusy/spojeni/> (staženo: 10.1.2013)

Poloha zámku Chanovice⁶²

Návštěva zámku

Třída absolvuje prohlídku zámku s průvodcem.

Příprava tématické integrované výuky

Téma: Den na zámku v Chanovicích

Časové rozvržení: 1 den (4 vyučovací hodiny)

Třída: 4. B

Materiální zabezpečení: pracovní listy, obrázky erbů majitelů zámku Chanovice, zadání úkolů pro skupiny, rychleschnoucí hmota, podložky, dvě šablony erbů, karton, tempery, legenda, videozáznam různých míst ze zámku Chanovice a okolí, puzzle (různá místa ze zámku Chanovice a okolí), obrázky řemesel

Organizace: spolupráce ve skupinkách, samostatná práce

⁶² http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=2033b2b1-9ad6-4db1-9a2b-c5f936e9b572
(staženo: 10.1.2013)

Mezipředmětové vazby: vlastivěda, výtvarná výchova, český jazyk, pracovní činnosti

Průřezová témata: osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, environmentální výchova, mediální výchova

Cíle

Vlastivěda

Žák se seznámí s různými druhy řemesel.

Pracovní činnosti

Žák vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních materiálů, pracuje podle slovního návodu a předlohy. Žáci prostřednictvím vlastní tvorby pochopí náročný proces vzniku uměleckého díla. Rozvíjí a uplatňují vlastní vnímání, citění, myšlení, prožívání a představivost. Objevují výtvarné kvality a hodnoty ve světě přírody, kultury a umění.

Český jazyk

Žák analyzuje a výstižně se vyjadřuje k situacím shlédnutým na videu. Interpretuje a hodnotí přečtené texty, vybírá z nich podstatné údaje.

Výtvarná výchova

Žák vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních materiálů, pracuje podle slovního návodu a předlohy.

Klíčové kompetence

Nyní se zaměříme na klíčové kompetence, které jsme s dětmi během tohoto dne rozvíjeli.

Kompetence k učení: žáci vyhledávali a třídili informace, kriticky zhodnotili výsledky svého učení

Kompetence k řešení problémů: žák promýšlí způsob řešení problémů a využívá k tomu předchozích zkušeností

Kompetence komunikativní: žák plynule hovoří o zámku Chanovice a jeho okolí

Komunikace sociální a personální: učitel vytváří příležitosti k interpretaci či prezentaci různých textů, obrazových materiálů a jiných forem záznamů; žák toleruje názor spolužáka, učí se naslouchat druhému, žáci účinně spolupracovali ve skupině

Kompetence občanské: žák vyjmenuje kulturní či historické památky, významné události v regionu

Kompetence pracovní: žák uplatňuje elementární poznatky o svém regionu, na příkladech porovnává minulost a současnost; učitel se zajímá o názory a zkušenosti žáků

Vlastivěda

Vstupní motivace

Jako vstupní motivaci volí učitel povídání o návštěvě Muzea lidových řemesel v Chanovicích. Některé řemesla ukáže i na obrázcích. Učitel dětem vypráví o středověku, kde se vyskytovala spousta řemesel. Nakonec učitel dává žákům otázky typu: „Zná někdo nějaké řemeslo? Které řemeslo by jste chtěli umět?“

Úkol

Hádání a předvádění řemesel.

Skupinová práce

Děti se rozdělí do skupin. Každá skupina si vylosuje dva lístečky, kde jsou napsaná řemesla, která musí uhádnout a předvést. Kdo řemeslo uhádne má bod.

Kovář

Pracuje v horku u výhně, pot mu kape z čela, jeho práce je namáhavá, ale výsledky často úžasné. Je to jedno z nejstarších lidských řemesel. Ková podkovy, zbraně, brnění, hřeby a další kovové předměty.

Hrnčíř

Všichni ho určitě znáte. Pracuje s hrnčířským kruhem a tvoří hliněné nádoby.

Tesař

Jak už napovídá jeho název, stejně jako u většiny starých řemesel, tesá. Tesá klády a vyrábí z nich trámy nebo jiné dřevěné předměty. To vše za pomoci své tesařské sekery.

Švec

Nejpoužívanějším materiálem je kůže. Z kůže šije boty, tašky a další kožené předměty a doplňky oblečení. Je to také jedno z nejdůležitějších řemesel.

Tkadlena

Bez ní bychom neměli oblečení. Kdyby nebyla, nebyl by asi nikdo, kdo by tkal látky, ze kterých by se potom mohlo dále šít.

Písař

Je to také jedno z těch vznešenějších řemesel. Málokdo umí ve středověku číst a psát, a proto máme On nám napíše text, který potřebujeme a také nám ho rád přečte, případně s ním seznámí okolí.

Trhovci

Jsou to různí prodejci všeho možného. Trhy jsou ve středověku velmi oblíbené a pro mnohé řemeslníky tvoří základ obživy. může být každý řemeslník, který prodává své výtvořky na trhu a ne přímo v dílně.

Alchymista

Je to takový malý podvodník nebo chemik. Dělá různé pokusy, snaží se vyrobit umělé ryzí zlato, které by nebylo k rozeznání od pravého, vyrábí různé tajné elixíry apod. Většinou pracuje ve sklepení, kde mu všechno kouří, bouchá a zapáchá.

Výtvarná výchova

Vstupní motivace

Jako vstupní motivaci učitel dětem ukázal obrázky erbů majitelů zámku Chanovice, kde byla třída na výletě. Obrázky pověsí tak, aby na ně bylo dobře vidět.

Pak učitel dětem přečte legendu, která je seznámí s historií vzniku erbu i s některými informacemi, které potřebují pro výrobu svého erbu vědět.

Legenda:

„Erbovní znamení vznikla za křižáckých válek. Prvotní malované dekorace na štítech se časem proměnily ve vizitky rytířů. Mělo to svůj závažný smysl. Ve 12. století ještě neexistovaly jednotné uniformy, takže štíty se znakem sloužily základní orientaci – z dálky oznamovaly kdo je a kdo kam patří. Vžil se zvyk přijmout stabilní znak, děděný pak z otce na syna. Ve 13. století už byla vypracována obřadná pravidla udělování erbů.

O agendu dbali dvorští úředníci, zvaní heroldi. Zprvu byl erbem samotný štít se znamením. Užívaly se dvě kategorie znamení. Takzvané kusy heraldické (geometrická znamení) a kusy obecné (zvířata, lidé, rostliny, různé předměty). Ustálilo se užívání čtyř heraldických barev (červené, modré, zelené, černé) a dvou kovů (zlato a stříbra – náhradou se užívala žlutá a bílá).“

Úkol

Po přečtení legendy se děti rozhodnou, který by si pro sebe představovaly oni. Zamyslí se nad svým jménem, svými koníčky, svým bydlištěm a dojdou k závěru, jaký erb by nejlépe charakterizoval právě je.

K výrobě erbu žáci potřebují tvrdý karton a temperové barvy. K dispozici mají také dvě šablony erbů.

Podle informací se snaží zachovat barvy, vhodné pro výrobu erbů, ale není to pravidlem.

Závěr

Děti si uklidily svá pracovní místa a posadily se na koberec. Každý ukázal svůj erb ostatním. Ti se pokusili uhodnout, proč si dotyčný vyrobil právě takový. Děti se navzájem dobře a dlouho znají. V opačném případě se něco nového o svých kamarádech dozvěděly.

Český jazyk

Vstupní motivace

Učitel si připravil pro žáky obálky, ve kterých na ně čeká překvapení. *„Když je vyřešíte, zjistíte, o čem si budeme v dnešní hodině povídat.“*

Skupinová práce

Děti se rozdělily do skupin. Každá skupinka dostane v obálce puzzle (různá místa ze zámku Chanovice a okolí). *„Vaším úkolem bude poskládat tyto puzzle (Formát A4), poznat a pojmenovat daný objekt a připravit si o něm krátké povídání. Zkuste vymyslet alespoň dvě věty.“*

Promítání videozáznamu (20 min)

Učitel pustí krátký snímek o zámku v Chanovicích a jeho okolí. *„Dívejte se pozorně, dozvíte se nové informace ke svým skládkám.“* Po zhlédnutí videonímku následuje diskuze ve skupince, děti dávají dohromady nové

informace, které načerpaly. Zvolí si mluvčího, který prezentuje jejich obrázek. „*Ted' už nám může každá skupinka představit svůj složený obrázek s plynulým povídáním o něm.*“

Závěr

Zhodnocení hodiny v kroužku. Žáci vyjadřují své dojmy: Co se jim líbilo nebo naopak nelíbilo v této hodině, jak se jim pracovalo ve skupinkách. Učitel pochválí žáky za spolupráci a aktivitu.

Pracovní činnosti

V pracovních činnostech jsem zvolila práci s rychleschnoucí hmotou.

Vstupní motivace

„*Jakým způsobem se dříve vyráběly nádoby (točením na kruhu, z hroudy, pomocí válečků)?*“ Společně si s dětmi povíme celý postup výroby (výroba nádob, sušení, malba, výpal). Debata probíhá ve skupině v kruhu na koberci.

Úkol

Děti se stanou hrnčíři a budou vyrábět nádoby. Žáci mohou pracovat samostatně, ale i ve skupinách.

Žáci tvoří z rychleschnoucí hmoty nádoby, za použití jakékoliv techniky. Někteří žáci, kteří nechtějí pracovat samostatně, mohou připravovat válečky z hmoty. Dále vytváříme nádobu z plátu hmoty. Učitel mluví společně s dětmi o rozdílech práce s keramickou hlínou a s rychleschnoucí hmotou.

Závěr

Žáci si udělají výstavu z vytvořených výrobků. Výstavka a porovnání hotových výrobků, rozdělení výrobků podle techniky zhotovení, porovnání kvality výrobků, vyzdvižení kladů na každém výrobku. Každý si vybere jeden výrobek a snaží se vymyslet, k čemu by se mohl používat.

Obr. 21 Zámek Chanovice – pohled z východní strany (foto: autorka, 2012)

Obr. 22 Znak stavitelů zámku Rumerskirchů (foto: autorka, 2012)

Obr. 23 Zámek Chanovice – pohled z jižní strany (foto: autorka, 2012)

Obr. 24 Zámek Chanovice – pohled z jihovýchodní strany (foto: autorka, 2012)

Obr. 25 Zámek Chanovice – pohled ze zámeckého parku (foto: autorka, 2012)

Obr. 26 Nábytek z původního vybavení zámku (foto: Obec Chanovice, 2011)

Obr. 27 Kostel Povýšení Svatého kříže (foto: autorka, 2012)

Obr. 28 Barokní špýchar (foto: autorka, 2012)

Obr. 29 Žižkův kámen (foto: autorka, 2012)

3 SKANZEN CHANOVICE

Při východní hranici Plzeňského kraje, téměř v bodě souběhu okresů Klatovy, Plzeň - jih a Strakonice, se nachází obec Chanovice. Ta se stala v roce 1994⁶³ místem budování regionálního skanzenu lidové architektury. Ale spíše je lépe hovořit o záchranném projektu pro ohrožené objekty lidového stavitelství v terénu jihozápadních Čech.⁶⁴ Myšlenka budování skanzenu na Klatovsku je stará více než sto let. Místní muzejníci se v roce 1895⁶⁵ nechali inspirovat expozicí Národopisné výstavy Československé a po celé 20. století hledali s různou intenzitou vhodnou lokalitu.

V roce 1993 získalo klatovské muzeum díky spolupráci s Obcí Chanovice vhodný pozemek pro realizaci skanzenu. Zahájení její realizace umožnil bezúplatný převod zhruba 1,5 ha pozemku s perspektivou plochy 9 ha ve prospěch tohoto muzea v přírodě. Skanzen se nachází na mírném svahu, při severním okraji obce a kolem prochází silnice do Nové Vsi. Hned v následujícím roce sem byly přeneseny dvě roubené stavby. V následujících letech bylo v původních lokalitách okresů Klatovy, Plzeň - jih, Rokycany a Domažlice rozebráno 20 objektů, z nichž některé se již přestavují v expozici skanzenu, ale další na svoji chvíli ještě čekají v depozitářích muzea. Tak dnes zde můžeme obdivovat sklenutý špýchar, obytnou chalupu, stodolu a roubenou kůlnu. Dále i malý sroubek či dřevorubecký srub a rozestavěný objekt zřejmě nebudou konečným součtem. Ve skanzenu je vysazen i ovocný sad se sušárnou na ovoce. Zajímavým doplněním je zahrádka obehnaná kamennou zídou, na které se pěstují léčivé rostliny.

K zajímavým informacím o chanovickém skanzenu určitě patří údaj o stáří roubení měčínské kolny. Trámy byly káceny v letech 1613 - 1618, dřevo vchodových zárubní pochází dokonce z roku 1560. Objekt patří bezesporu mezi

⁶³ SMOLÍK, Luboš. *Expozice lidové architektury v Chanovicích, záchranný projekt pro ohrožené objekty lidového stavitelství v terénu jihozápadních Čech*. 1. vydání. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše, 2008. 61 s. ISBN 978-80-86104-24-9. s. 7.

⁶⁴ KLÁSEK, Petr. KODÝDEK, Libor. KŘÍŽOVÁ, Romana. Mgr., LEGÁTOVÁ, Božena. Mgr., SIEBEROVÁ, Ivana. Bc., SMOLÍK, Luboš, Mgr., *Chanovicko a okolí*. Klatovy: TYPOS, 2005. 75 s. ISBN 80-86104-62-1. s. 63.

⁶⁵ TYKAL, Roman. HNOJSKÁ, Vendula. *Mlýny jižního Plzeňska a Expozice lidové architektury Chanovice*. Praha: Česká národopisná společnost, 2010. 9 s. ISBN 978-80-904282-3-2. s. 8.

nejstarší dřevěné stavby v Čechách. Expozičně skanzen lidové architektury v Chanovicích prezentuje dobové formy bydlení, zemědělskou činnost, podomáckou výrobu a řemesla na vesnici v období 2. pol. 18. století až 1. pol. 20. století.

Zakladatelé skanzenu, realizátoři výstavby, propagátoři myšlenky záchran památek lidové architektury a organizátoři doprovodných projektů mimo to chtějí o nutnosti aktivního přístupu k záchraně a ochraně kulturního dědictví přesvědčit především generaci dětí, mládeže a mladých lidí. Proto již od roku 1990⁶⁶ připravují a organizují v Chanovicích tzv. pracovní naučné pobyty se smysluplným programem k ovlivňování volného času mladých lidí a výchově ke vztahu k hodnotám kulturního dědictví naší minulosti

Skanzen je volně přístupný, ale je možné jej využít i v doprovodu průvodce.

Expozice lidové architektury je rozdělena do pěti částí:⁶⁷

1. Vstupní usedlost - novostavba vstupní chalupy poskytuje servis pro návštěvníky i dobrovolné budovatele skanzenu. Usedlost doplňuje roubený špýchar⁶⁸ se stodůlkou původem ze statku Přetín čp. 34 a v zahradní části otevřený depozitář pro zemědělské stroje.
2. Usedlost drobného sedláka - tvoří dvě drobné přenesené stavby, a to roubený špýchar původem z usedlosti Svrčovec čp. 17 a roubený čeledník z Otěšic.
3. Usedlost středního sedláka - dokončený roubený špýchar z usedlosti čp. 6 v Petrovicích u Měčina s předzahrádkou pro léčivé byliny, roubená kolna se stodůlkou ze statku čp. 9 v Měčíně, roubená stodola z areálu mlýna

⁶⁶ SMOLÍK, Luboš. *Expozice lidové architektury v Chanovicích, záchranný projekt pro ohrožené objekty lidového stavitelství v terénu jihozápadních Čech*. 1. vydání. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše, 2008. 61 s. ISBN 978-80-86104-24-9. s. 9.

⁶⁷ TYKAL, Roman. HNOJSKÁ, Vendula. *Mlýny jižního Plzeňska a Expozice lidové architektury Chanovice*. Praha: Česká národopisná společnost, 2010. 9 s. ISBN 978-80-904282-3-2. s. 8.

⁶⁸ KLÁSEK, Petr. KODÝDEK, Libor. KRÍŽOVÁ, Romana. Mgr., LEGÁTOVÁ, Božena. Mgr., SIEBEROVÁ, Ivana. Bc., SMOLÍK, Luboš. Mgr., *Chanovicko a okolí*. Klatovy: TYPOS, 2005. 75 s. ISBN 80-86104-62-1. s. 63.

v Nezdicích u Borov, drobný zděný objekt sušárny na ovoce. Zahrada slouží pro pěstování původních regionálních druhů ovocných stromů.

4. Chalupa správce polesí - pod lesem je roubená chalupa čp. 39 původem z Čachrova. Znovu postaven roubený chlívěk z kokšínské usedlosti čp. 6. Na usedlost navazuje sezónní dřevorubecký srub.

5. Střední část areálu - nachází se mezi uvedenými třemi usedlostmi a chalupou. Řešitelé projektu do této části plánují kopii zvoničky, pazdery, či výstavbu horizontální pily.

Ve skanzenu je umístěno několik dalších drobných staveb. Výklenková sloupová kaplička, při vchodu do skanzenu litinový kříž s vrocením 1863,⁶⁹ kovaný kříž na žulovém soklu z roku 1848⁷⁰ a nově smírčí kříž.

3.1 Akce ve skanzenu

Den medu

Ochutnávka a prodej medu, medoviny, medolády, medového pečiva, včelího léčiva a kosmetiky.

Výroba svíček, předvádění vyřezávání forem na perníky, pečení a zdobení perníků, soutěže pro děti.

Chanovický betlém

Sváteční vánoční setkávání v chanovickém skanzenu.

Myšlenka na zrození chanovického betléma vznikla během pátého ročníku Dne řemesel v roce 2007.

⁶⁹ TYKAL, Roman. HNOJSKÁ, Vendula. *Mlýny jižního Plzeňska a Expozice lidové architektury Chanovice*. Praha: Česká národopisná společnost, 2010. 9 s. ISBN 978-80-904282-3-2. s. 9.

⁷⁰ KLÁSEK, Petr. KODÝDEK, Libor. KŘÍŽOVÁ, Romana. Mgr., LEGÁTOVÁ, Božena, Mgr., SIEBEROVÁ, Ivana. Bc., SMOLÍK, Luboš. Mgr., *Chanovicko a okolí*. Klatovy: TYPOS, 2005. 75 s. ISBN 80-86104-62-1. s. 63.

Obr. 30 Chanovický betlém (foto: Obecní úřad Chanovice, 2011)

3.2 Didaktická aktivita

Příprava návštěvy skanzenu

Expozice lidové architektury je zatím volně přístupná pro exteriérovou prohlídku, po předchozím objednání také s průvodcem.

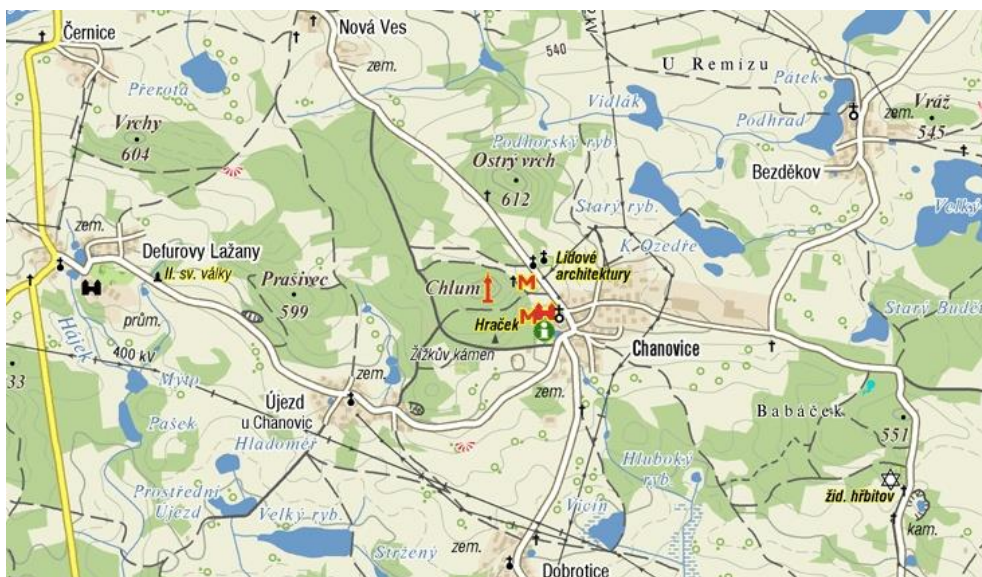
Prohlídka

Prohlídky areálu skanzenu v Chanovicích, květen, červen, červenec, srpen, září.

Doprava

Autobusové spojení

Je možné využít autobusového spojení⁷¹ Horažďovice - Chanovice.

Poloha skanzenu v Chanovicích⁷²

⁷¹ <http://jizdnirady.idnes.cz/autobusy/spojeni/> (staženo: 10.1.2013)

⁷² <http://rozhledny.webzdarma.cz/chanovice.htm> (staženo: 10.1.2013)

Návštěva skanzenu

Třída absolvuje prohlídku skanzenu s průvodcem nebo bez průvodce.

Příprava tématické integrované výuky

Téma: Regionální dějiny a jejich postavení ve výuce dějepisu, Den ve Skanzenu v Chanovicích

Časové rozvržení: 1 den (4 vyučovací hodiny)

Třída: 4. C

Materiální zabezpečení: pracovní listy, obrázky skanzenu v Chanovicích, zadání úkolů pro skupiny, kreslicí potřeby, podložky, kreslicí karton A3, temperové barvy, encyklopedie, puzzle roubených domů

Organizace: práce ve skupinách, samostatná práce

Mezipředmětové vazby: vlastivěda, matematika, český jazyk, výtvarná výchova

Průřezová témata: osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, environmentální výchova, mediální výchova

Cíle

Matematika

Žák používá přirozená čísla k modelování reálných situací, čte, provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly, řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace s přirozenými čísly.

Žák popisuje jednoduché závislosti z praktického života, doplňuje tabulky, posloupnosti čísel, vyhledává a třídí data.

Český jazyk a literatura

Žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti, porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti, respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru, volí vhodné verbální a nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích, na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev.

Žák si pomocí textu upevní znalosti o jarních bylinách, vlastními slovy popíše obrázek, určí na základě textu druh rostliny.

Žák vyjadřuje své pocity z přečteného textu, pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností.

Přírodověda

Vědomosti, dovednosti, postoje.

Výtvarná výchova

Žáci prostřednictvím vlastní tvorby pochopí náročný proces vzniku uměleckého díla. Rozvíjí a uplatňují vlastní vnímání, cítění, myšlení, prožívání a představivost. Objevují výtvarné kvality a hodnoty ve světě přírody, kultury, umění.

Klíčové kompetence

Nyní se zaměřím na klíčové kompetence, které jsme s dětmi během tohoto dne rozvíjeli.

Kompetence k učení: žáci vyhledávali a třídili informace, kriticky zhodnotili výsledky svého učení - žák vyhledává, zpracovává a používá potřebné informace z různých zdrojů

Kompetence k řešení problémů: žák promýšlí způsob řešení problémů a využívá k tomu předchozích zkušeností

Kompetence komunikativní: žáci formulovali a vyjadřovali své myšlenky a názory v logickém sledu, žák rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, žák využívá informační a komunikační prostředky

Komunikace sociální a personální: žáci účinně spolupracovali ve skupině, žák v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni umí slušně požádat

Kompetence občanské: žáci projevovali pozitivní postoj k uměleckým dílům, žák si uvědomí nutnost ochrany životního prostředí i sebe sama

Kompetence pracovní: žáci dodržovali vymezená pravidla

Matematika

Tato matematika bude pro děti opět netradiční. Zaměříme se na opakování probíraného učiva a také si na správně složených početních puzzlech připomeneme návštěvu chanovického skanzenu.

Vstupní motivace

Jako vstupní motivaci do hodiny matematiky jsem zvolila obrázky roubených domů z návštěvy chanovického skanzenu, které jsou rozstříhané na početní puzzle.

Společná práce

Každý žák dostane předtištěnou tabulku. Žáci vypočítají příklady v tabulce na písemné dělení jednociferným dělitelem. Podle výsledků vepíší do tabulky písmena z tabulky a získají tak slovo „skanzen.“ Zeptáme se žáků, zda vědí, co slovo skanzen znamená a jak vzniká?

Skupinová práce

Žáci se rozdělí do skupin. Do každé skupiny dostanou rozstříhaný obrázek jednoho domu např. na čtverce, obdélníky, trojúhelníky a tvrdý karton. Zezadu každého obdélníku bude napsán početní příklad, který nebude vypočtený (např. $64:8=$) a na tvrdém kartonu dostanou nakreslené tvary obdélníků, na každém obdélníku bude napsaný výsledek k příkladům (např. 8, 222, ..). Děti

vypočítají příklady a správné výsledky najdou na kartonu tak, aby složily obrázek dohromady: (210+12=222). Po složení jsou vhodné otázky typu: „Kdo z vás ví co, je na obrázku? Kdo si pamatuje, jak se jmenuje vesnice, kde můžeme tyto stavby vidět?“

7480:4=	
3654:6=	
2355:3=	
7775:5=	
2952:8=	
1015:7	
9632:8=	

<i>A</i>	<i>N</i>	<i>S</i>	<i>Z</i>	<i>K</i>	<i>E</i>	<i>N</i>
785	1204	1870	369	609	145	1555

Zhodnocení hodiny

Závěrem hodiny opět zhodnotíme naši práci. Učitel dává dětem otázky: „Co bylo jednoduché a co naopak složité?“

Přírodověda

Další hodina je přírodověda. V této hodině se budu snažit děti zaujmout a hlavně motivovat.

Vstupní motivace

Jako vstupní motivaci jsem zvolila povídání o bylinkové zahrádce, kterou jsme viděli ve skanzenu. Učitel dává dětem otázky: „Jaké byliny se dávají do polévky? Kdo doma pěstuje byliny?“

Skupinová práce

Žáci se rozdělí do skupin. Pomocí obrazového atlasu rostlin mají za úkol určit, které léčivé byliny pěstujeme na zahradě. Rodová i druhová jména si pak zapíší do tabulky v pracovním listu, který jim učitel rozdá. „Dále se pokuste zjistit, které části těchto bylin jsou léčivé a k čemu se používají.“

<i>název byliny</i>	<i>část rostliny</i>	<i>využití</i>

Rostlinám na obrázcích přiřaď správné jméno. „Označ tu z nich, kterou bys použil jako léčivou bylinu k léčení kašle.“

*Kostival lékařský*⁷³

*Mateřídouška obecná*⁷⁴

*Majoránka zahradní*⁷⁵

⁷³ <http://www.herbavitalis.cz/herbar.html> (staženo: 12.1.2013)

Recept: Bylinný čaj proti nachlazení

Pokuste se zjistit, které suroviny budeme na tento čaj potřebovat a jak budeme při jeho přípravě postupovat.

Suroviny:

10 g nastrouhaného čerstvého RZÁVZUO.....

1l ODVY.....

šťáva z jednoho TÓUCNIR nebo ČEPMAROEN.....

2 lžíce UMDE.....

Napiš název čaje proti nachlazení.....

Postup:

Chřipky a nachlazení se vždy snadno zbavíte díky čaji.

Stačí 10g čerstvého nastrouhaného Vaří se 5 minut v 1litru , potom se přes cedník vymačká (vymačkaný se vyhodí).

Do vzniklého čaje se přidá šťáva z jednoho či , osladí se či cukrem a pije se horký.

V encyklopedii najdi informace o RZÁVZUO:

- 1) Odkud pochází?
- 2) Která část rostliny se používá jako léčivá?
- 3) Co se z něho vyrábí? (alespoň 3 výrobky)

Zhodnocení hodiny

Zhodnocení naší práce probíhá v kruhu v pohodlném posedu. Každý žák má možnost sdělit ostatním, zda se mu práce líbila, co se mu dařilo, ba naopak co

⁷⁴ <http://www.herbavitalis.cz/herbar.html> (staženo: 12.1.2013)

⁷⁵ <http://www.herbavitalis.cz/herbar.html> (staženo: 12.1.2013)

mu dělalo problémy.

Český jazyk

V hodině českého jazyka se zaměřím u dětí na rozvoj čtení s porozuměním.

Samostatná práce

Učitel rozdává pracovní listy.

Pracovní list – jarní byliny

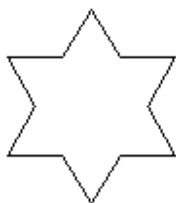
Čti pozorně:

A) Tyto vytrvalé rostliny můžeme spatřit na našich zahradách i loukách každý rok. S příchodem teplejšího počasí vykouknou jejich lístky rychle ze země, aby uvítaly nový život. Jejich pestré květy září v zelené trávě, ale některé jsou i bílé jako sníh.

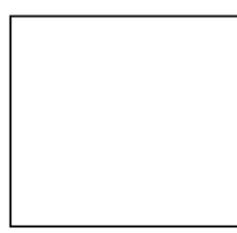
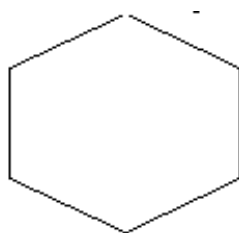
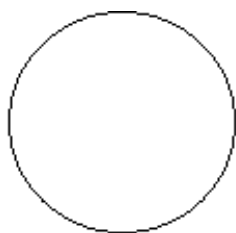
B) Jsou to jednoleté polní rostliny, které nám slouží k užitku. Člověk se naučil z jejich zrna získat mouku a ze semen olej. Pěstujeme je, abychom neměli hlad nebo abychom si třeba osladili čaj.

C) Všechny tyto rostliny máme rádi, protože nám dávají vitamíny. Naše maminky umí z jejich plodů připravit výborné saláty i kompot, rádi si je trháme na zahradě ze stromů.

1. Který text je o jarních bylinách?

2. Vypiš z tohoto textu tři slova, podle kterých to lze určit

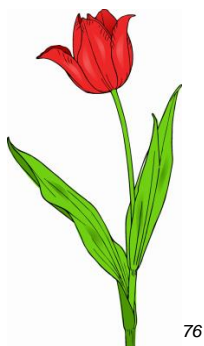
3. Vypiš z textu:

A) Slovo, které znamená, že květy jsou barevné:.....

B) Co získáváme ze zrna:.....

C) Z čeho dělá maminka saláty a kompot:.....

4. Přiřaď obrázek k textu, ve kterém se o rostlině píše, napiš její název:

Jedovatá, chráněná
bylina, roste
na kraji lesa.

.....

Má úzké listy,
její květy bývají
žluté nebo i bílé.

.....

Je to bylina zahrad
a parků s pestrými
květy a širšími listy.

.....

5. Čti text na první straně a doplňuj:

A) Tyto rostliny můžeme spatřit na našich i loukách
každý rok. S příchodem počasí vykouknou jejich lístky rychle
ze země, aby uvítaly nový život. Jejich pestré září v zelené trávě,
ale některé jsou i jako sníh.

6. Oprav popletená slova a podtrhni názvy jarních bylin:

J O Ň A B L

.....

E B U L E D L

.....

K Í Č L E T P R

.....

K O S K U R

.....

Ů E R Ž

.....

⁷⁶ <http://obrazky.superia.cz/kvetiny/tulipan-1280.php> (staženo: 10.1.2013)

⁷⁷ <http://home.howstuffworks.com/lily-of-the-valley.htm> (staženo: 10.1.2013)

⁷⁸ <http://dinosauri-bakov.galerie.cz/63097427> z 10.1.2013 (staženo: 10.1.2013)

Řešení - pracovní list jarní byliny

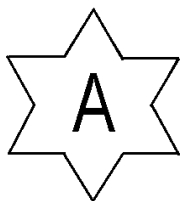
Čti pozorně:

A) Tyto vytrvalé rostliny můžeme spatřit na našich zahradách i loukách každý rok. S příchodem teplejšího počasí vykouknou jejich lístky rychle ze země, aby uvítaly nový život. Jejich pestré květy září v zelené trávě, ale některé jsou i bílé jako sníh.

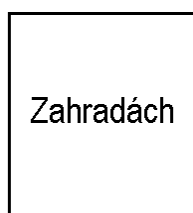
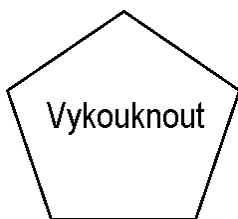
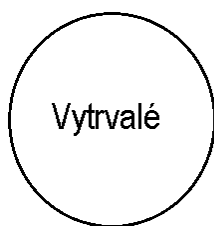
B) Jsou to jednoleté polní rostliny, které nám slouží k užítku. Člověk se naučil z jejich zrna získat mouku a ze semen olej. Pěstujeme je, abychom neměli hlad nebo abychom si třeba osladili čaj.

C) Všechny tyto rostliny máme rádi, protože nám dávají vitamíny. Naše maminky umí z jejich plodů připravit výborné saláty i kompot, rádi si je trháme na zahradě ze stromů.

1. Který text je o jarních bylinách?

2. Vypiš z tohoto textu tři slova, podle kterých to lze určit

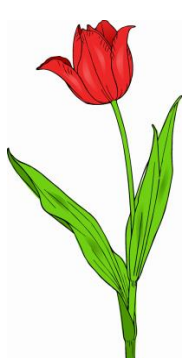
3. Vypiš z textu:

A) Slovo, které znamená, že květy jsou barevné: **pestré**

B) Co získáváme ze zrna: **mouku**

C) Z čeho dělá maminka saláty a kompot: **z ovoce a zeleniny**

4. Přiřaď obrázek k textu, ve kterém se o rostlině píše, napiš její název:

Jedovatá, chráněná
bylina, roste
na kraji lesa.

...konvalinka.....

Má úzké listy,
její květy bývají
žluté nebo i bílé.

...narcis.....

Je to bylina zahrad
a parků s pestrými
květy a širšími listy.

...tulipán.....

5. Čti text na první straně a doplňuj:

A) Tyto vytrvalé rostliny můžeme spatřit na našich zahradách i loukách každý rok. S příchodem teplejšího počasí vykouknou jejich lístky rychle ze země, aby uvítaly nový život. Jejich pestré květy září v zelené trávě, ale některé jsou i bílé jako sněh.

6. Oprav popletená slova a podtrhni názvy jarních bylin:

JOŇABL

jabloň

EBULEDL

bledule

KÍČLETPR

petrklíč

KOSKUR

krokus

ŮERŽ

růže

Zhodnocení hodiny

Závěrem českého jazyka vyhodnotíme hodinu. Co se mi na této hodině líbilo, co bylo lehké a co naopak složité. Čemu jsem rozuměl a čemu nerozuměl.

Výtvarná výchova

Vstupní motivace

Jako vstupní motivaci do hodiny výtvarné výchovy je vhodné dětem ukázat obrázky skanzenu v Chanovicích. Každý má možnost vybrat si jednu oblíbenou stavbu a namalovat ji. Učitel se dětí ptá: *„Kdo ví, jak se jmenuje vesnice, kde jsou postaveny tyto stavby? Chtěl by se tam někdo z vás znovu podívat?“*

Úkol

Žáci dostanou za úkol, namalovat jednu stavbu ze skanzenu, která se mu nejvíc líbila. Při malování použijí děti temperové barvy a tvrdý karton A3.

Zhodnocení hodiny

Žáci si prohlídnou obrázky všech dětí ve třídě a vyhodnotí nejlepší z nich. Obrázky vystaví ve své třídě. Zhodnocení probíhá v kruhu vzadu na koberci, každý žák má možnost sdělit, co se mu dařilo, nebo co pro něj bylo obtížné.

Obr. 31 Roubená obytná chalupa Těšeniny čp. 12 (foto: autorka, 2012)

Obr. 32 Roubená obytná chalupa Těšeniny čp. 12 (foto: autorka, 2012)

Obr. 33 Roubená obytná chalupa Těšeniny čp. 12 (foto: autorka, 2012)

Obr. 34 Skanzen Chanovice (foto: autorka, 2012)

Obr. 35 Bylinková zahrádka (foto: Jiří Mareš, 2012)

Obr. 36 Roubený špýchar (foto: autorka, 2012)

Obr. 37 Roubený špýchar (foto: autorka, 2012)

Obr. 38 Roubený čeledník (foto: autorka, 2012)

Obr. 39 Roubený špýchar a roubená kolna se stodůlkou (foto: autorka, 2012)

ZÁVĚR

Svou diplomovou práci jsem zaměřila na oblast, kterou v problematice vzdělávání dětí na 1. stupni ZŠ považuji za velmi důležitou, na regionální dějiny. Jak jsem uvedla již v úvodu práce, mým cílem bylo nejen představit kulturní památky regionu pro využití ve vyučování vlastivědy a dalších předmětů edukační oblasti Člověk a jeho svět, ale také vyhledat, utřídit a interpretovat informace o významných osobnostech, o historických událostech, o lidových pověstech i o moderních akcích, které se zde konají.

Výuka regionální historie má ve školním vzdělávání své nezastupitelné místo. Je vynikajícím motivačním faktorem pro výuku historie na základní škole. Návštěvami historických objektů děti lépe pochopí způsob života našich předků, kteří dokázali vybudovat architektonická díla, která nás dodnes uchvacují svojí krásou a účelností.

Jedním ze způsobů, jak vzbudit zájem dětí na 1. stupni základní školy o učivo historie objektů, je použití různorodých a zajímavých didaktických aktivit. Mnohé z nich je možné uskutečnit přímo na místě historických objektů.

V pojetí předložené diplomové práce jsem se mimo jiné soustředila také na velmi důležitou složku současného vzdělávání, a sice na mezipředmětové vztahy a průřezové témata. Z mých dosavadních pedagogických zkušeností vyplývá, že žáci by se měli naučit především spolupracovat, vzájemně si naslouchat, respektovat jeden druhého, komunikovat mezi sebou i dalšími lidmi, se kterými se setkají např. při návštěvě navržených historických památek.

Pro didaktické aplikace jsem vybrala tři rozdílné objekty, aby děti měly možnost porovnat rozdíly v bydlení na hradě, zámku a ve skanzenu lidové architektury. Využila jsem hrad Rabí, zámek Chanovice a skanzen taktéž v Chanovicích. Důvodem byly rozsáhlé možnosti využití didaktických aktivit.

Hrad Rabí je působivý v každém smyslu. Tento největší středověký hradní komplex v ČR nabízí jednak bezprostřední historický zážitek z monumentální architektury a zachovaného vybavení, jednak se zde tradičně pořádá skutečně nebývalé množství hodnotných kulturních akcí, jež lze edukačně využít.

Zámek Chanovice jsem shledala také zajímavým a poučným objektem. Přímo v areálu zámku se nachází muzeum Lidových řemesel, kde se děti mohou seznámit s dějinami každodennosti v období 15. - 18. století.

Nakonec jsem vybrala skanzen, který byl v posledních letech zbudován v blízkosti zámku. Lidová architektura, vybavení domácnosti a mnoho předmětů denní činnosti selského stavu je zde soustředěno v působivém celku. Děti zde poznají konkrétní podmínky, v nichž prostí lidé bydleli a žili v 18. a 19. století.

Zařazování regionálních prvků do výuky považuji za velice přínosné. Jednak mohou zpestřit samotné vyučování, jsou také zdrojem informací, jejichž prostřednictvím se žáci seznamují se svým regionem a vytváří si k němu pevnější pouto.

Mým přáním je, aby tato práce byla přínosná nejen pro mé pedagogické působení, ale stala se také inspirací pro učitele na místních školách k plánování své výuky se zakomponovanými regionálními prvky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ELEKTRONICKÉ ZDROJE

LITERATURA:

BULISOVÁ, Jiřina. PhDr. *Ottova všeobecná encyklopedie ve dvou svazcích A - L*. 1. vydání. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2003. 735 s. ISBN 80-7181-938.

BULISOVÁ, Jiřina. PhDr. *Ottova všeobecná encyklopedie ve dvou svazcích M - Ž*. 1. vydání. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2003. 752 s. ISBN 80-7181-947-6.

DURDÍK, Tomáš. SUŠICKÝ, Viktor. *Zříceniny hradů, tvrzí a zámků - Západní Čechy*. 1. vydání. Praha: Agentura Pankrác, s.r.o., 2005. 328 s. ISBN 80-86781-06-2.

FIBICH, Ondřej. *Prácheňský poklad s pověstmi krok za krokem celým Prácheňským krajem*. Strakonice: Dragon Press s.r.o, 2008. 159 s. ISBN 978-80-901372-3-3.

HUGHES, James. *Velká obrazová všeobecná encyklopedie*. 1. vydání. Praha 3: Václav Svojtka Co. 1999. 792 s. ISBN 80-7237-256-4.

KLÁSEK, Petr. KODÝDEK, Libor. KŘÍŽOVÁ, Romana. Mgr., LEGÁTOVÁ, Božena. Mgr., SIEBEROVÁ, Ivana. Bc., SMOLÍK, Luboš, Mgr., *Chanovicko a okolí. Klatovy*. TYPOS, 2005. 75 s. ISBN 80-86104-62-1.

KUČA, Karel. *Hrady zámky a další památky ve správě národního památkového ústavu*. 1. vydání. Praha: PB tisk, 2009. 440 s. ISBN 978-80-87104-44-6

KUMPERA, Jan. *Západočeský kraj A - Z*. 1. vydání. Plzeň: Stráž, tiskařské závody, n. p., 1989. 232 s. ISBN 80-7088-005-8.

LISICKÁ, Helena. *Zlatá kniha pověstí z českých hradů a zámků*. Praha: Nakladatelství xyz, s.r.o., 2010. 829 s. ISBN 978-80-87021-29-3.

MENCLOVÁ, Dobroslava. *České hrady*. 2. doplněné vydání. Praha: ODEON, 1976. 436 s. 01-508-76.

OBERFALCER, Eduard. *Turistický průvodce historií i přírodou – Pošumaví a Povydí.* Vimperk: AKCENT, 2009. 164 s. W 30A3538-3b.

ŘEZNÍČKOVÁ, Zdeňka. Mgr., *Putování Prácheňskem.* Klatovy: Typos, 2005., 28 s.

SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. XI. díl.* 3. vydání. Praha: ARGO, 1997. 294 s. ISBN 80-7203-140-6.

SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. IX. díl.* 3. vydání. Praha: ARGO, 1996. 279 s. ISBN 80-85794-84-5.

SMOLÍK, Luboš. *Expozice lidové architektury v Chanovicích, záchranný projekt pro ohrožené objekty lidového stavitelství v terénu jihozápadních Čech.* 1. vydání. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše, 2008. 61 s. ISBN 978-80-86104-24-9.

SMOLÍK, Luboš. *Galerie Nositelů tradice lidových řemesel - Zámek Chanovice - Průvodce expozicí.* Klatovy: Invest Tel, 2006. 24 s.

TOUFAR, Pavel. *Od Blatné k Otavě.* 1. vydání. Český Těšín: Finidr, s.r.o., 2006. 431 s. ISBN 80-86231-38-0.

TYKAL, Roman. HNOJSKÁ, Vendula. *Mlýny jižního Plzeňska a Expozice lidové architektury Chanovice.* Praha: Česká národopisná společnost, 2010. 9 s. ISBN 978-80-904282-3-2.

ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze Klatovska.* 1. vydání. Praha 5: Libri, 2004. 275 s. ISBN 80-7277-240-6.

VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků.* 2. vydání. Praha 5: Libri, 2001. 623 s. ISBN 80-7277-028-4.

VÝCHODSKÁ, Helena. PaedDr., *Dějepis hrou.* 1. vydání. Plzeň: Krajské centrum vzdělávání a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, 2008. 44 s. ISBN 978-80-7020-171-8.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE:

<http://dinosauri-bakov.galerie.cz/63097427>

<http://home.howstuffworks.com/lily-of-the-valley.htm>

<http://hradrabi.cz/hrad/index.php?kat=o-nas&str=kudy-sem&m=1&jazyk=cs>

<http://jizdnirady.idnes.cz/autobusy/spojeni/>

<http://obrazky.superia.cz/kvetiny/tulipan-1280.php>

<http://rozhledny.webzdarma.cz/chanovice.htm>

http://wiki.rvp.cz/Sborovna/5Pripravy_na_vyuku/1.st

<http://www.dejepis.com/index.php?page=000&kap=010&pod=4>

http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=2033b2b1-9ad6-4db1-9a2b-c5f936e9b572

<http://www.herbavitalis.cz/herbar.html>

<http://www.kalenice.cz/z-rummerskirchu.php>

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

<http://www.taborcz.eu/pomnik-jana-zizky-1/g-8167>

<http://jizdnirady.idnes.cz/vlakyautobusy/spojeni/>

<http://www.kalenice.cz/dej7.php>

SUMMARY

The region of Prácheň is a very old and historic part of the Czech Lands with their rich historical legacy, and its many monuments are a testimony to this. Probably every town or village in this 'micro-region' can boast a castle, the ruins of a castle, a church, a chapel, fortifications or some other historic monument.

In choosing the most interesting historic monuments in this region, I concentrated on the castles of Rabí and Chanovice, and a nearby protected area, which might be of interest to the target age group of pupils. I chose buildings that are interesting from both the architectural and the historical point of view, and in particular the sites of the most significant events in the history of this region.

The work is divided into three chapters, and these are named according to the three crucial places that I am concentrating on:

The name of the castle ruins, the castle and the protected area.

In each chapter I endeavour to create methodological materials that would be enjoyable for pupils in the lower primary school. The main reason for this is to motivate pupils to visit these historic places.

As far as practical activities are concerned, I have tried to choose those that would be interesting and accessible to children. All the activities that concentrate specifically on the acquisition of historical data are interwoven with other subjects.

This diploma thesis on 'The History of Prácheň, and its methodological application in 'Local studies' (vlastivěda) in the lower primary school, focuses on the search for information about historic buildings that can be found close to the pupils' place of residence. With the help of the history syllabus pupils should become better acquainted with the environment around their place of residence and the cultural-historical monuments and other places of interest to be found there. One possible way to increase pupils' interest in the history of buildings in the lower primary school consists of a variety of types of activity.

In this diploma thesis, I have also concentrated on a very important part of 'modern' education, namely the 'inter-subject relations' and 'interdisciplinary topics'. Pupils should be able to collaborate, listen to each other, respect each other, communicate with one another and with other people they may meet while visiting these historic monuments. The teaching of regional history has an indispensable place in school teaching. It is a superb motivational factor in the teaching of history at the primary level. Through visiting historic monuments pupils will develop a better understanding of the way of life of our ancestors, who managed to build these architectural monuments which fascinate us through their beauty and purposefulness.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1	Hrad Rabí – pohled ze severovýchodní strany	38
Obr. 2	Hrad Rabí – pohled ze západní strany	38
Obr. 3	Hrad Rabí – pohled z jihozápadní strany	39
Obr. 4	Hrad Rabí	39
Obr. 5	Hrad Rabí	40
Obr. 6	Hrad Rabí	40
Obr. 7	Hrad Rabí	41
Obr. 8	Hrad Rabí	41
Obr. 9	Hrad Rabí	42
Obr. 10	Hrad Rabí	42
Obr. 11	Hrad Rabí	43
Obr. 12	Hrad Rabí	43
Obr. 13	Hrad Rabí	44
Obr. 14	Hrad Rabí	44
Obr. 15	Hrad Rabí	45
Obr. 16	Hrad Rabí	45
Obr. 17	Hrad Rabí	46
Obr. 18	Hrad Rabí	46
Obr. 19	Hrad Rabí – model hradu.....	47
Obr. 20	Hrad Rabí – model hradu.....	47
Obr. 21	Zámek Chanovice – pohled z východní strany.....	62
Obr. 22	Znak stavitelů zámku Rumerskirchů	62
Obr. 23	Zámek Chanovice – pohled z jižní strany.....	63
Obr. 24	Zámek Chanovice – pohled z jihovýchodní strany	63

Obr. 25 Zámek Chanovice – pohled ze zámeckého parku	64
Obr. 26 Nábytek z původního vybavení zámku	64
Obr. 27 Kostel Povýšení Svatého kříže	65
Obr. 28 Barokní špýchar	65
Obr. 29 Žižkův kámen	66
Obr. 30 Chanovický betlém	70
Obr. 31 Skanzen Chanovice	84
Obr. 32 Skanzen Chanovice	84
Obr. 33 Skanzen Chanovice	85
Obr. 34 Skanzen Chanovice	85
Obr. 35 Bylinková zahrádka	86
Obr. 36 Skanzen Chanovice	86
Obr. 37 Roubený špýchar	87
Obr. 38 Roubený čeledník	87
Obr. 39 Roubený špýchar a roubená kolna se stodůlkou	88

